

01 Sürgün

2023

TEMMUZ - AĞUSTOS ● İKİ AYLIK KÜLTÜR & EDEBİYAT DERGİSİ

MEHMET BULAYIR ŞEHNAZ FINDIK AYŞE ZÜLAL GÜNAY AYŞE ŞİMŞEK
BATUHAN AYBERS FİRDEVS GÜLŞAHİN BETÜL ARI SEFA FIRAT HASRET GÜREL
ZEYNEP KAYA ABDULMELİK BAYİR REYHAN ÖZSOY MUHAMMET BERK GÜLDÜR
RUMEYSA AKMAN ŞEYMA YILMAZ CEBECİ HİKMET ŞEYHANLIOĞLU ZEYNEB RABİA AKTÜRE

Sadece Gençlerin Yazdığı Bir Dergi: “Sürgün”

2013 yılı sonbaharında, Bahariye Mevlevihanesi'ne Genel Sekreter olarak adım attığım ilk günlerin birinde, rahmetli Âkif Emre abi, “Bulduğun görevde gençlere miras olarak bırakacağın bir iş yapmanı dilerim” demişti. Bunu hep aklımda tuttum. Aslında çalışmalarımızın ekseriyeti zaten gençlere yönelik etkinlik ve faaliyetlerdi ama onun kastı bu değildi tabii.

Yıllar sonra *Sürgün* dergisi Genel Yayın Yönetmeni sıfatıyla bu satırları yazarken, onun dileğine hizmet eden bir kapı aralamış olmanın heyecanını yaşıyorum. 2017 yılında, ağabeyimizin dünya sürgünü sona erdi ve onu ebedi aleme yolcu ettik. Vefatından altı yıl sonra, bir anlamda onun vasiyetini de yerine getirmeye hizmet edecek bu adımla, dergimiz genç kalemler eliyle sürgün verecek inşallah.

Mensubu olduğumuz medeniyet, bu yüzyılda kültürel bir varlık sancısı çekiyor. Nedeni ise kültür havzamızı besleyen neredeyse bütün edebi nehirlerin suyunun, bize yabancı dağların yamacından doğmasıdır. Dolayısıyla en önemli meselemizin kendi dağlarımızdan akan su ile kendi tarlamızı sulamak olduğuna inanıyoruz. İşte bu amaçla “Bahar geliyor, sürgün veriyor kelimelerimiz” mottosu ile yola çıkan dergimizde, bu toprakların suyu ile serinlemiş genç kalemlerin sürgün vereceğine bütün kalbimle inanıyorum.

Sürgün dergimizin ilk sayısı, ismine yakışır bir şekilde, açtığı yarışmada ödül almış olan “sürgün” temalı eserler ile yayın hayatına başlıyor. Bu mecranın genç arkadaşlar için bir mektep olmasını arzu ediyor, katkılarınızı bekliyoruz.

Gayret bizden, başarı Allah'tandır.

Selam ve muhabbetle.

Mehmet Bulayır

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İMTİYAZ SAHİBİ

İnsan ve Medeniyet
Hareketi Adına:
Kemal Özden

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mehmet Bulayır

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Şehnaz Fındık

EDİTÖR

Betül Yavuz

ALAN EDİTÖRLERİ

Mümin Aliov
Elif Sabır
Ceyhun Balcı

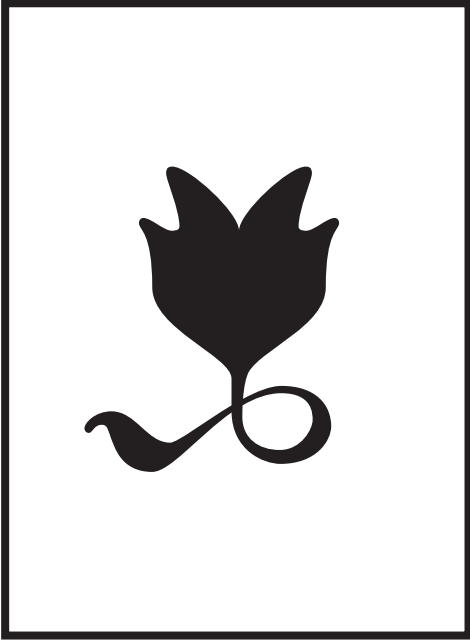
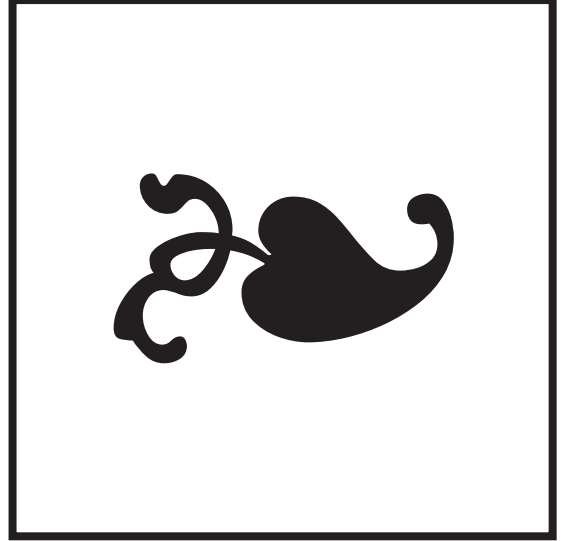
GRAFİK TASARIM

Hanne Nur Özden

ÇİZERLER

Hasan Aycın
Sabahattin Kayış
Hanne Nur Özden

İki ayda bir yayınlanır.
Yerel Süreli Yayın. Ücretsizdir.
Yazı ve reklamların içerik sorumluluğu sahiplerine aittir.
Kaynak gösterilerek
alıntı yapılabilir.
Dergimize www.surgun.net
adresinden erişebilirsiniz.

FLEURON yazıcı çiçeği olarak da bilinir, noktalama işareti veya tipografik kompozisyonlar için bir süs olarak kullanılan tipografik bir öge veya gliftir.

ŞEKİL 1 şiiir

ŞEKİL 2 öykü

ŞEKİL 3 deneme

SEZAI KARAKOÇ	07
Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine	
MEHMET BULAYIR	13
Madem ki Yâr Vardır	
AYŞE ZÜLAL GÜNAY	15
Sechster Tag	
AYŞE ŞİMŞEK	16
Gözlerin Yeşermiş Lalüfer	
BATUHAN AYBERS	18
Güneş Yoldaşı	
FİRDEVS GÜLŞAHİN	25
Kırkinci Gece	
BETÜL ARI	27
Bir Mavi Gül	
SEFA FIRAT	29
Dair Hevesler	
HASRET GÜREL	32
Can Suyu	
ZEYNEP KAYA	34
Nano'nun Yorganı	
ABDULMELİK BAYİR	37
Kudüs'ün Taşları	
REYHAN ÖZSOY	40
B-eşik	
RUMEYSA AKMAN	42
Sürgün Paradoksu	

MUHAMMET BERK GÜLDÜR	45
Son Sözümüz: Artık Hürsünüz!	
ŞEYMA YILMAZ CEBECİ	46
Feveran	
HİKMET ŞEYHANLIOĞLU	48
Düşüş, Sürgün ve Umut	
ZEYNEB RABİA AKTÜRE	50
Modern Sürgünümüzün Kuralları	
ŞEHAZ FİNDİK	53
Neredesin Ey Kalbim?	

SEZAI KARAKOÇ

1. Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine *

1

Gelin gülle başlayalım şiire atalara uyarak
Baharı kollayarak girelim kelimeler ülkesine
Dünya bir istiridye
Dönüşelim bir inci tanesine
Dünya bir ağaç
Bir özlem duvarı
Bülbül sesine
Şair
Gündüzü bir gül gibi
Akşamı bülbül gibi
Sarıp sarmalayan öfkesine

Anılar demirden alçısı zamanın
Şair kollarını çarmıha geren
Ve mısralar boyu kireçleşen
Gençlik hayalleri
Ah eski kemik ah eski deri
Ve kemikle deri arasına gerilen
Ruhumun şenlik günleri
Ah eski kemik ah eski deri
Yenilgi sanılan zafer saatleri

Bana ne Paris'ten
Avrupa'nın ülkü mezarlığından
Moskova'dan Londra'dan Pekin'den
Newyork
Bütün bu türedi uygarlıklar umurumda mı
Birazcık Roma'yı hesaba katabilirdim
Ama Roma
Kendi kendini inkâr edip durmakta
Buz gibi eriyerek
Bir kokakola
Veya bir votka bardağında

2.

Gelin gülle başlayalım atalara uyarak
 Baharı kollayarak girelim kelimeler ülkesine
 Bir anda yükselen bir bülbül sesi
 - Erken erken karlar ortasında
 Güneş donmuş ışık saçan bir yumurta -
 Bana geri getirir eski günleri
 ...Paslanmış demir bir kapı açılır
 Küf tutmuş kilitler gıcırdarken
 Ta karanlıklar içinde birden
 Bir türkü gibi yükselirsin sen
 Fısıldarım sana yıllarca içimde biriken
 Söyleyemediğim ateşten kelimeleri
 Şuuraltım patlamış bir bomba gibi
 Saçar ortalığa zamanın
 Ağaran saçın toz toprağını
 Bana ne Paris'ten
 Newyork'dan Londra'dan
 Moskova'dan Pekin'den
 Senin yanında
 Bütün bu türedi uygarlıklar umurumda mı
 Sen bir uygarlık oldun bir ömür boyu
 Geceme gündüzüme

Gözlerin
 Lâle Devri'nden bir pencere
 Ellerin
 Baki'den Nefi'den Şeyh Galib'den
 Kucağıma dökülen
 Altın leylâk

3.

Ölümler gelmiş çitlembikler sarmaşıkla
 Tırmanmışlar surlarıma burçlarıma
 Kimi ırmaklardan yansıma
 Kimi kayalardan kırılma
 Kimi öteki dünyadan bir çarpılma
 İçi ölümlü dolu
 Dönen bir huni
 Doğarken güneş
 Kesilmiş ölü yüzlerden
 Bir mozaik minyatürlerden
 Dokunur tenimize
 Soğuk bir Azrail ürpertiyle ay
 Ve birden senin sesin gelir dört yandan
 Menekşe kokulu sütunlardan

Komşu dağlardaki nergislerden leylâklardan
 Gözlerine ait belgeler sunulur
 Ey aşkın kutlu kitabı
 Uçarı hayallere yataklık eden
 Peribacalarının yaşağı
 Gönlümün cellâdı acı mezmur
 Bana bıraktığın yazıt bu mudur
 Ölüm geldi bana düğün armağanın gibi

Senden bir gök
 Senden yıldızlar ördüler
 Ateşböcekleri
 O gece dört yanına
 Ey bitmeyen kalbimin Samanyolu destanı
 Sen bir anne gibi tuttun ufukları
 Ve çocuklar gülle anne arasında
 Seninle güller arasında
 Tuhaf bir ışık bulup eridiler
 Çocuklar dağ hücrelerinde erdiler
 Aramızdaki sırra
 Bir de ay ışığında büyüyen fısıltılar
 Gençlik monologları
 Seni alıp kaybolmuş zamanın çağılıştısından
 Bana getiren
 Yasamız vardı
 Öfkeyle yazdın sen bir yüzüne
 Ölür ölür okurdum öbür yüzünde ben

4.

Senin kalbinden sürgün oldum ilkin
 Bütün sürgünlüklerim bir bakıma bu sürgünün bir süreği
 Bütün törenlerin şölenlerin ayinlerin yortuların dışında
 Sana geldim ayaklarına kapanmaya geldim
 Af dilemeye geldim affa lâyıık olmasam da
 Uzatma dünya sürgünümü benim
 Güneşi bahardan koparıp
 Aşkın bu en onulmazından koparıp
 Bir tuz bulutu gibi
 Savuran yüreğime
 Ah uzatma dünya sürgünümü benim
 Nice yorulduğum ayakkabılarımdan değil
 Ayaklarımdan belli
 Lâmbalar eğri
 Aynalar akrep meleği
 Zaman çarpılmış atın son hayali
 Ev miras değil mirasın hayaleti
 Ey gönlümün doğurduğu

Büyüttüğü emzirdiği
 Kuş tüyünden
 Ve kuş sütünden
 Geceler ve gündüzlerde
 İnsanlığa anıt gibi yükselttiği
 Sevgili
 En sevgili
 Ey sevgili
 Uzatma dünya sürgünümü benim

Bütün şiirlerde söylediğim sensin
 Suna dedimse sen Leylâ dedimse sensin
 Seni saklamak için görüntülerinden faydalandım Salome'nin
 Belkıs'ın

Boşunaydı saklamaya çalışmam öylesine aşikârsın bellisin
 Kuşlar uçar senin gönlünü taklit için
 Elllerinden devşirir bahar çiçeklerini
 Deniz gözlerinden alır sonsuzluğun haberini
 Ey gönüllerin en yumuşağı en derini
 Sevgili
 En sevgili
 Ey sevgili
 Uzatma dünya sürgünümü benim

Yıllar geçti sapan ölümsüz iz bıraktı toprakta
 Yıldızlara uzanıp hep seni sordum gece yarılarında
 Çatı katlarında bodrum katlarında
 Gölgendi gecemi aydınlatan eşsiz lâmba
 Hep Kanlıca'da Emirgân'da
 Kandilli'nin kurşunî şafaklarında
 Seninle söyleyip durdum bir ömrün baharında yazında
 Şimdi onun birdenbire gelen sonbaharında
 Sana geldim ayaklarına kapanmaya geldim
 Af dilemeye geldim affa lâyık olmasam da
 Ey çağdaş Kudüs (Meryem)
 Ey sırrını gönlünde taşıyan Mısır (Züleyha)

Ey ipeklere yumuşaklık bağışlayan merhametin kalbi
 Sevgili
 En sevgili
 Ey sevgili
 Uzatma dünya sürgünümü benim

Dağların yıkılışını gördüm bir Venüs bardağında
 Köle gibi satıldım pazarlar pazarında
 Güneşin sarardığını gördüm Konstantin duvarında
 Senin hayallerinle yandım düşlerin civarında
 Gölgendi yansıyor duran bengisu pınarında
 Ölüm düşüncesinin beni sardığı şu anda

Verilmemiş hesapların korkusuyla
Sana geldim ayaklarına kapanmaya geldim
Af dilemeye geldim affa lâyük olmasam da
Sevgili
En sevgili
Ey sevgili
Uzatma dünya sürgünümü benim

Ülkedeki kuşlardan ne haber vardır
Mezarlardan bile yükselen bir bahar vardır
Aşk cellâdından ne çıkar madem ki yar vardır
Yoktan da vardan da ötede bir Var vardır
Hep suç bende değil beni yakıp yıkan bir nazar vardır
O şarkıya özenip söylenecek mısralar vardır
Sakın kader deme kaderin üstünde bir kader vardır
Ne yapsalar boş göklerden gelen bir karar vardır
Gün batsa ne olur geceyi onaran bir mimar vardır
Yanmışsam külümden yapılan bir hisar vardır

Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır
Sırların sırrına ermek için sende anahtar vardır
Göğsünde sürgününü geri çağırın bir damar vardır
Senden umut kesmem kalbinde merhamet adlı bir çınar vardır
Sevgili
En sevgili
Ey sevgili

(1971)

* Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan*, Diriliş Yayınları 2022, sy. 425-434

MEHMET BULAYIR

Madem ki Yâr Vardır

Üstad Sezai Karakoç'a rahmet ve minnetle

Gülün gölgesine, uzak düştük bir zamandır.
Baharda değil üstelik, ikliminde soluduğumuz,
Kelimeler ülkesinde, kifayetsiz bir serseriyiz.
Bülbül sesine de yabancı,
Şehrin gürültüsünden sağır kulaklarımız.
Ama olsun, madem ki yâr vardır.
Her şeyden önemlisi,
"Senden ümit kesmem, kalbinde merhamet adlı bir çınar vardır" diye,
Başımıza taç ettiğimiz mısralar vardır.
Ve nihayet, sürgünler ülkesinde,
Umutla beklenen, bir vuslat vardır.
Şairin de dünya sürgünü biter elbet.
Bedenler toprak olsa, ne gam.
Müşfik bir anne yüreğidir tohum.
Bir seher vakti,
Sürgüne durur.

5.3.2023
Habari

AYŞE ZÜLAL GÜNAY

Sechster Tag

Yer yarıldı, ve şehre son verildi.
Azap gemileri yanaştı dört yol ağzına bir de çapa: büyük, derin ve yoksul.
Durmadan sarsıldı şehir ve “ol!” denildi.
Yüreğinde durmadan karışan ve kaçışan o sahipsiz, belki çocuk, belki ulu bir
çınar gibi büyüyen o korku!
Her nefeste eriyen göz pınarları ve tükenmiş kibrit çöpleri her yer..
Küflü bir maden yatağı: o müthiş rutubet
ve kim dayanabilir O’suzluk kuyusunda henüz ışık bile kaçamıyorken kaderden.
Kelimelerim kendini ihbar ediyor şehrin otobanında
Bir lastik izi: Belki şimdi bizi de götürürler o sürgünden arta kalan şen şakrak
cennet bahçelerine.
Hayır.
Şimdi bir rulet masası hayal ediyorum, üstelik ben bile inanmıyorum:
Yer gök birleşik bir serap şimdi.
Kaynar bir su içiyorum ne kezzap ne amonyum hayır,
Hayır, bu içtiğim içimde beslediğim
ve besledikçe kendimi tükettiğim umut destesi.
Bizi de var ederler elbet bir gün diyorum
Çınlayan ve gittikçe çınlayan bir kurtuluş bestesi çalınmıyor kulaklarıma
Hamdü sena ve azze ve celle!
Şimdi, ben de tütüyorum
Tıpkı bir dumanın dağınık savruluşları gibi göğe yükseliyorum.
Tanrım, senden ümidi kesmiyorum.

AYŞE ŞİMŞEK

Gözlerin Yeşermiş Lalüfer

Seni çağırmayan dağların dibinde doğdun
İnkâr etmeyecek yaşların
Sen ağlamaya da mahmuzdun
Şimdi dalların balkonlara uzanıyor

Şimdi taşları bile yırtacak filizlerin, zillerin
Kim derdi ki ekose teninle
Kışları bahara ikna ederken vurulacaksın
Tenin atına süpürdüğün raşelerle, karaşın kentlerle
Kırk kere kambursan
Kırk birde doğrulacaksın.

Sen, halhalların yalın ayak
Yedi neslin ufuk vakti şehre koşarak
Sürgün edilmiş bir dilbersin
Yağmurun ahdi raşın, toprağın kurak
Bilmem niye hâlâ
Su seslerine ellerim dersin
Taç yapraklarından güzelliğimi ziftlere serptin
Yine de kalbimi kırdığımı inkâr edersin
Bilirim sen su kasidelerine yansıyor
Kasırgalara alttan almayı öğretirsin.

Belin kıvrak
Şu dağdan diğer dağa gökkuşak açarak
Hatta kalpalardan
Biat ettiğin topraklardan kaçarak
Ne olmayı diliyorsun kendine?
Kırpıklarım sana bakarken budanmadı mı söyle
Dalların çarpmadı mı yüzümün öyle uçuk
Bakılmaya değer yerlerine
Bu çiller bile
Sen şarkı söylerken saçıldı yüzüme.

Koşuyordun
Dizlerinden aşağısı gelinciklere, gidicilere
Gerit gerit renklere boyandı diye
Kramplara ikna ettin sen eklemlerini
Adın böyle nihal böyle nefiy
Sürgün edildin dilber
Şimdi burgulara öykün
Sürüldüğün surlardan alınsın yükün, diye
Sen göğüs gerebil diye yeşile
Bak kaldırımlar müsaade ediyor sürgününe.

BATUHAN AYBERS

Güneş Yoldaşı

Cemazi-Gelê

Ve ben
Başarısız bir isyancı gibi
Sürülüyorum Sibiryâ dehlizlerine
Soğuk var
Ateşim dayanıyor kırkbuçuğa
Ve yine
Ben
Burada bu soğuğa ve
Sessizliğe alışıyorum

Kırılacak tüm taşlar kırıldı
Kesilecek ağaç kalmadı
Telgraf çektiler Başkıрма'ya
-Pek çalışkan- dediler hakkımda
-Pek kırılğan-
İznimiz varmış birkaç saat
Yâd saatleriymiş bunlar
Son saatleriymiş tüm insanlığın

Yattığımız yatak taştan
Paltomuz kıştan
Gözümüz pustan
Dilimiz sustan
Usandı.
Dayanılacak gibi değil buralar
Hissetmesek, belki
Ama dayanılacak gibi değil

Geçen birimizi kurşuna dizdiler
Görmeliydin
Ölüm duruşluydu
Ölüme duruşlu
Acımadan tam tamına 15 haydut
Göz kırpmadan, iç çekmeden
Hiç kesmeden
Üstüne kurşun yağdırdılar
Dağ dağlığını yapıp yerinde durdu
Gök göklüğünü yapıp yerinde durdu da
İnsan insanlığını yapıp bir kabre dahi koyamadı

Burada işimiz bitti
Tahtalar kesilip yontuldu
Üstüne ipler bağlandı
Karlar kızıla boyandı
Ve taştan taburelerle tamam edildi sehparamız

Yüzüme karşı birkaç söz okudular
Birkaç acıklı bakış arasında ilmek geçirdiler boynuma
Pek acemiydi seyisim
Elleri titrek titrek sıktarıyordu ipi
Özür dilemek istedi, susturdum
Son sözümde güneşle olan arkadaşlığımızı anlattım
Güneşin ilk yaradılışında onunla arkadaşlığımıza şaşırdılar
Ve son sözlerim böyle hayretle bitti

Yavaşça sarsıldım
Aşağı doğru çekildim boşlukta
Ve güneş orada parladı
Sitemliydim belki
Neredeydin diye sorabilirdim
Ama vakit yoktu
Son bir kez
Doyasıya baktım ona
Rengi gözden kaybolana dek
Güneş bir daha doğmadı bu topraklara
Ve
Bir isyancı daha uzandı güneşe
(2018)

Après-Âhir

Güneş doğdu
Boynumda sallanan ipin
Kuru yanı artık daha keskin
Akbabalar birbirine haberi
Gülerek verdiler

Toprak ısınmıyor
Elimi sürdüğüm yerden yeni
Bir elma ağacı bitecek
Kadınlar anılmaz artık
Tam altına düşeceğim

Düşeceğim ve
Bu olacak adım
Asılı ilmeğin üstüne
Gizli damgası vurulmuş bir not bırakacağım:
'Sevgili ölüm, sevgili hayat
Ruhum daralıyor, ruhum vasat'

Vakit o vakit
Değil bedenimi bir kefene sarsınlar
Güneşi gördüğüm yerden uzakta
İfritlerin ördüğü bezler verilecek bana
Hesaplaşacağım mahvımla

Bana hangi mahvın yanadır şimdi
Ve ben hangi mahvıma sürüleceğim
Güneş doğdu ve niyedir
Buz tutar değdiğin yerlerim diyerek
Sorduğum soruların cevabını
Alamam sorsam da.
Kalmak acıklı bir ıslık belki
Ama
Çağırır beni bir yankı gibi
Ölümün sesi

Hesabım zor, bırak gideyim
(2021)

Işrın-Vingtième

Bir asır oldu buradayım
Bir asır sürdü sürgünüm
Bir asır her sene bugün
Dünden biraz daha farklı
Ve dünden daha dün
Bu bulut dağılmadı
Bu taşlar kırılmadı
Bir asır
Her gün
Bir karga yonttu
Yazgı dedim buna ben
Önce boynuma geçirilen ipin
Sonra boynumda sallanan ipin
Ve son saniyede boynumdan ayrılmayan ipin
Hepsinin
Tüm hepsinin her saniyesi
Bir asır sürdü
Bana ağlayan seyisin
Beni unutan kimselerin
Sonra beni keşfedip
Bir kutsal haber gibi
Ayaklarıma güzel yağlar sürenlerin
Hesap soranların dünden
Hepsinin ama hepsinin
Her saniyesini izleyişim
Bir asır sürdü
Bu karanlık

İfritlerle savaşmadan
 Cinlerin perilerin
 Eskicilerin otağlarını dağıtmadan
 Sadece güneşi düşündüm
 Bir baharın haberini
 Zemherinin ortasında
 Kanımla getiren güneşi
 Kaburgama dayanmış
 İnce bir tıgı alıp kıramayacak
 Kadar olan ben
 Şimdi hangi hesabı sorabilirim
 Ayaklarıma güzel kokulu yağlar sürülmüşken
 Geleyim diye kaç ceylan avlanmışsa
 Hoş kokayım diye
 Yürüeyim diye
 Hepsinin hesabını bir bir vermekten
 Ve gitmekten o kadar uzak
 Gagavuz kızların eteklerini yırtarak
 Unutarak Arap atlarını
 O ince bilekleri unutarak
 Hoş koku duymadan
 Dokunmadan pamuğa
 İncire
 Zeytine
 Bir baharı yüz sene
 Yüz sene yaşadım
 Bunlarla adım yan yana yazılmışken
 Kader yarasına
 Saat onikiyken üstelik
 Daha vakit kalmamışken
 Yeni bir çağa
 Rüzgâr, rüzgâr gibi değilken
 Tüm bu hesapları nasıl sorarım

Hala bekliyorum
 Onyıllar benim önümde soyundu
 Saklanan tüm insanlardan
 Benim önümde anlaştılar
 Kanlarını benim üstüme sürdüler bir söz olarak
 Sonra yine benim önümde silahlar çekildi
 Çocuklar
 Kadınlar
 Yaşlılar
 Benim önümde katledildi
 Bir bebek
 Yeni bir ölüm şekli olarak
 İzlenerek öldürüldü
 Güneş hala tepedeydi
 Toprak kızmıştı

Su kusmuştu
 Ve benim önümde soyunan
 Hala giyinmemişti
 Hareket etmeye çalıştıkça
 Karga daha hızlı
 Daha hızlı yonttu kalbimi
 Yüzüme karşı okunan
 Birkaç acıklı sözün tercümesi
 Buymuş demek ki
 Demek ki gördüklerim ancak bende kalabilirmiş
 Dokunduklarım
 Duyduklarım
 Ve nihayetinde gittiklerim bir asır
 Ölümün bile sebepsiz
 Bir ödül olduğu
 Bilinmez sır

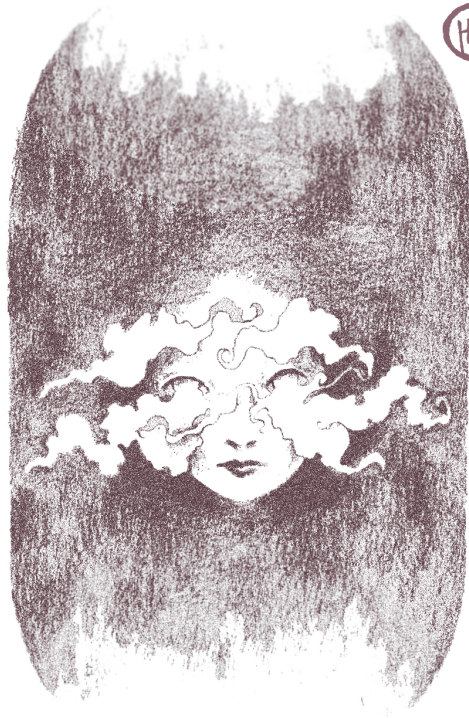
Her gizli odada
 Perdeleri çekilmiş her evde
 Sıkı sıkı
 Benden bir parça koparıldı
 Baş köşeye koydular
 Örtüler örttüler üstüme
 Günah işlerken
 Yediklerinden koydular önüme
 İçtikleriyle yıkadılar her sene bugün
 Haberi unuttular
 Haberciden sandılar
 Gelecek olan muştuyu
 Oysa benim verecek hiçbir şeyim yok
 Alınmışken üstümden
 Güneşin kokusu

Öç gününü tayin eden
 Yine bugünü seçti
 Kanımın son damlası düşmeden
 Bende
 Benden ibaret
 Son damla kalmışken
 Payıma düşen bu son damlayı alıp
 Üstüme sürülen kanlarla
 Ayaklarım hoş kokuyla müsemma
 Yürüdüm
 Güneşin bir bir uğradığı
 O beyaz şilteli kasabalara
 Saatin oniki olmadığı
 Motor seslerinin boğmadığı
 Gökyüzünden yağmurun düşmediği
 Ama yine de gül veren kasabalara

Geçtiğim her yere yeni acılar götürdüm
Her yerdeki ağıtlar dilimce yazıldı
Her ağıttan önce
Birbirine fısıldayan çocuklar
Bir kara haber gibi
Benim adımlarını birbirine verdi

Gittiğim ve kaldığım her yer
Bir ırak düşünüş şimdi
Bense yalnız
Güneşi düşünüyorum
Hesabım kalmadı artık
Defter dürüldü
Payıma düşen bu urganla
Gidiyorum
(2022)

FİRDEVS GÜLŞAHİN

Kırkınıcı Gece

Beni toprağın rahminden ayırıyor akan zaman
Meğer bir ayna içinmiş
Göğün gürzünde salınışımın afli
Eteklerim bu denli uçuşuyorsa elbette
Bir ahenk izin vermeli izlenmeye
Tutunuyorum tutunmasına
Göğün kaburgasını çatlatıyor ağırlığım
Ellerimi bırakmalıyım
Bu aynanın altında ne var
Neden koptum o ilk kordondan; dayansaydım
Dirensedydim keşke
Ellerim yeniden binlerce boğuma dönüşene dek
Bitseydim toprağında annemin
-Güneş yanığı kokuyor
Sezdirmeden karışmış nefesime-
Kendimi aradım, yoktum ne yansımamda
Ne de yolda rastladım
Bir sis gördüm, gözlerimin akını boyadı bir sis
Gözlerimi aramayı bıraktım
Yaprağın damarlarında geziniyordu ellerim
Ellerimi aramayı bıraktım
Söylemeliyim, yine de toprak
Nasıl da eşeliyor ellerimi
Nasıl da eteklerim bu rüzgarsız vadide
Alelacele ve çırpınıyor sularla hızla
Çırpılmak için kanatlarında kuşların
Toplamak için kuşları dağılmadan
Fakat sesim
Susmak
Binbir dilde iç geçirir.

BETÜL ARI

Bir Mavi Gül

Geceler açıyor güpegündüz
Güllerin yüzü mavi
Taç yapraklarından birer çift kanat
Kokusunda sere serpe bir şarkı
Bir atlı dörtnala koşuşturuyor

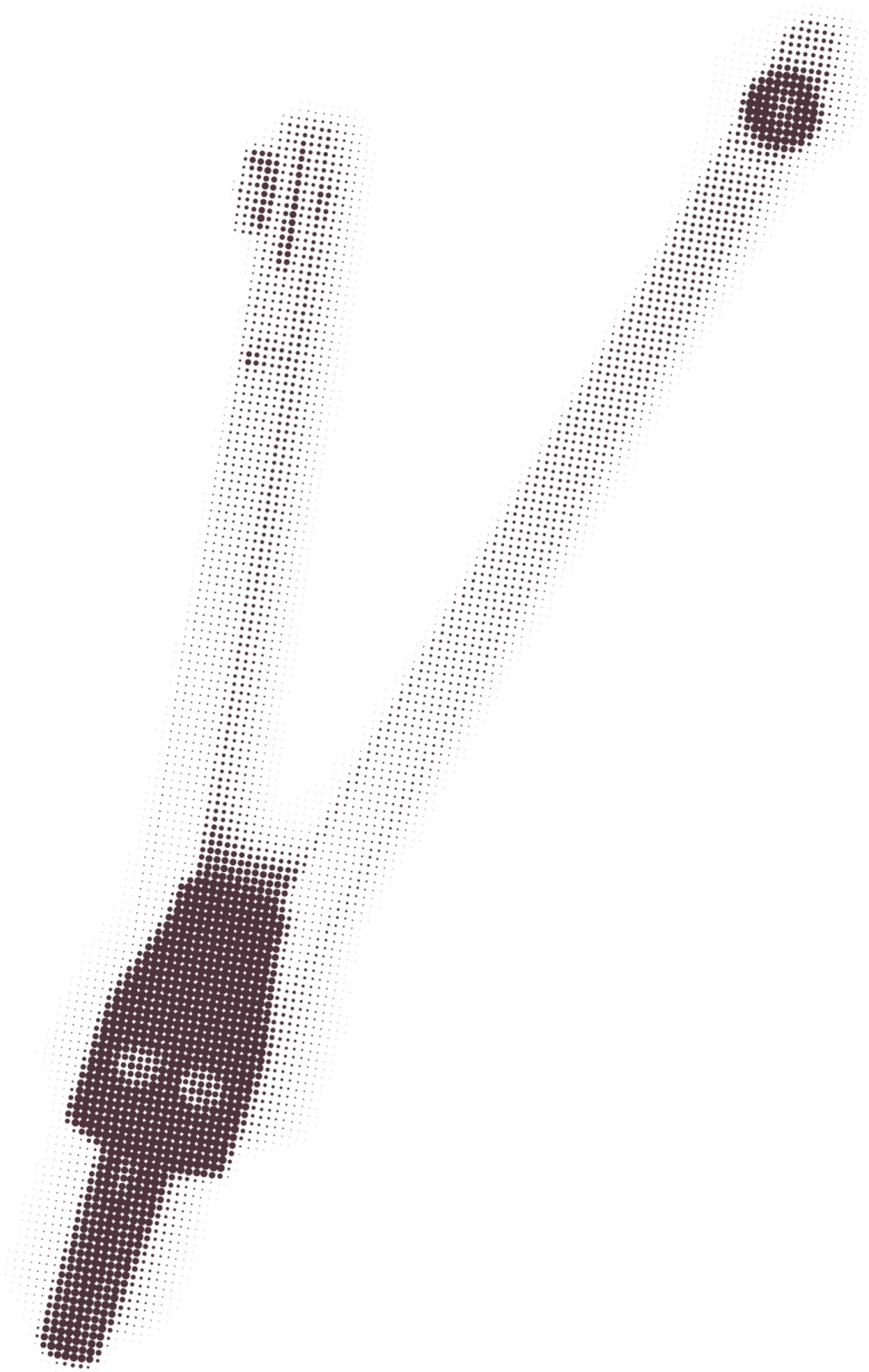
Yalnızlığın ayak izleri örtüyor
Paltondan düşen yoksulluk kırıntılarını
Anı taneleri akıyor parmak uçlarından
Kar ağacına uzanan
Puslu vagonların çekiyor vedaların yükünü

Bulutlardan geçen kuşlar
Önüne bir perde gerilen güneş
Yürüdüğün yollara sinmiş
Islak paçalarında saklı serkeşliğin

Çırlıçıplak gövdesiyle
Kanatlanmış bir ağaç
İçindeki son ukdeyi uğurluyor
Gecenin beyazına

Direnış türküsü sürüyor en mavinin
Keskin rüzgarlara
Basıp geçen adımlara

Açmasın diye mi bütün
Oysa tanık binlerce yıl
El konsa da her şeye
Sürüp gider çünkü aşktır
Çünkü aşktır bir mavi gül

Dair Hevesler

SEFA FIRAT

Yusuf bir ikinci vakti gittiği sahafta daha önce hiç görmediği kitabı birden görünce görmemiş gibi yapamadı. Kapağında ki resmin elinin tersiyle tozunu aldıktan sonra ortaldan bir yer açtı ve okumaya başladı. Okudukça harflerin içine çekildi. Kamburu çıktı, kabuğuna düştü. Çatırdadıkça çatırdadı. Kafasını kaldırdığında artık bir bütün değildi, dağılmıştı.

Gördüğü yaşadığı şeyleri ama yaşadıklarını hiç görmemişti. Bu kitap ona yaşadıklarını göstermişti. Kitabın içindeki ecış bücüş harfler onun zihninde yoğun sisin içinde koşan adamlardı. Ona doğru koşuyorlardı. Yusuf'un kulağı acıdı bundan. Kitabı bırakıp kulağını kapatacağı. Kapatmadı, kaşır gibi yaptı. Ayaktaki iki adamdan çekindi. Bu kitap buradayken onlar burada nasıl rahatça konuşabiliyorlardı ki, susmalıydılar. Oysa gayet hararetlidiler. Yakınıyorlardı, yaşça büyük olanı küçük olana bir şeyler anlatıyordu. Yusuf onları dinlemeyecekti ama başaramadı. Dediklerini duymaktan kendini alıkoymadı. Cesaretli olsa belki kulağını kapatır, dediklerini duymazdı ama cesareti yoktu. Devamlı kulağını da kaşırıyordu, kanatırdı.

Yusuf kitabı bıraktığı yerden bir daha eline almak istemedi. Birbiri üstüne istifleme dizilmiş kitaplara boş boş baktı. Hiçbirine dokunmadı. Şimdi, okuduklarıyla acıyan kulağını o iki adama vermişti. Dinliyordu.

“O zamanlar daha mutedilmiş hayatlar, daha yaşanılır... Meclisler muhabbete açılmış. Oturup konuşmak varmış, dinlemek varmış, dinlemek varken anlatmak da varmış, anlatmak varken dinlemek de varmış. Anlatan yeri geliyor dinliyor yeri geliyor anlatıyormuş. Duyan hem duyuyor hem anlıyormuş. Muhabbeti o veya bu sebepten kaçırınlar için de ayrıca hafızaya ka-

zımak varmış. Sırlamak. Bunlar bunlar bunlar dendi, öyle mi... ah işte, vah işte, ömür bu, yaşa git işte...

Kaçırдық, kaçırдық... Ne dedi efendi, iyiler iyidir, öyle mi iyi demiş, eyvallah... Başka ne dedi, kötüler kötüymüş, öyle öyle, eyvallah... Siz ne için gelmişsiniz, aldatıldım ben, öyle mi, geçmiş olsun, geçti zaten, haklısın, gelmez olsun, amin amin... Siz niye peki... Anlaşıldım ben, nasıl yani, düpedüz anladılar beni, e iyi değil mi bu, niye geldiniz, sormak için, ne soracaksınız, sonra ne yapıyoruz, anlaşıldıktan sonra ne yapıyoruz...”

Çok garip konuşuyorlardı, kitap gibilerdi, cümlelerinin içinde sanki başka cümleler vardı. Ama sakınıyorlardı, söylemiyorlardı. Konuştuklarının bir öncesi yoktu, bir başlangıcı yoktu. Aramadı Yusuf. İki adamın birbirlerini anlamalarındaki büyüye kapıldı. O da kendini böyle dağınık anlatırdı herhalde anlatacak olsa, acaba onu anlayacak biri olur muydu? Bunu düşünmek hoşuna gitti. Kendini iyi hissetti. Gözü hâlâ aynı raftaydı, sağa sola çevirip duruyordu. Gözlerini ortada durdurdu. Önündeki kitabın ismini okuyamadı. Mühim değildi, çünkü aklı orada değildi. Aklı o iki adamdaydı. Kulağından hafif hafif çekti elini. Kendini tamamen bu garip sohbete bıraktı. Rüyada mıydı, neydi, bir süre hiç sahafta değil gibiydi.

“Rivayet odur ki o rivayet değilmiş, biz ona çok yüklenmişiz, o incecik bir dalmış, gelen kırmış giden kırmış, sen demişler bari ezme, ne yapayım peki, ezme, ne yapayım peki, diyorum ya, ne diyorsun, ezme, demiyorsun ki bir şey, diyorum, duymuyorum ben, dinle...”

Üç can varmış ezelden beri. Başka da bir şey yokmuş. Önce üçlerden üçüncüsü gitmiş, dünya sürülmüş boşluğa, demişler eyvah! Durur mu ikincisi hiç, o da gitmiş, dünya dön-

meye başlamış sonra, demişler eyvah eyvah... Sıra gelmiş ona, bakışmışlar insanla, gelme demiş dağlar, gelme demiş yıldızlar, aylar... Olur mu hiç öyle, ben demiş insan, burada yatacağım; eyvah ki eyvah ki eyvah...

O gün budur ve vakit epeydir sallanır durur. Derler ki birinci can işte budur, değilse ya ne ola, kahrola, olmuysa can ola.

Bir

Anlatılan anlatıcının dilinden çıktığından beri farklı kulaklarda ve kalplerde dolaşma hürriyetine nail olmuş ve aktarla aktarılı çeşitli değişimler yaşamıştır. Gerçekse hiç değişmemiştir. Biz yirmi birinci yüzyıl dönümünde epeydir anlatılan bu anlatıda gerçeği önce şöyle görmüşüz.

Sene, iki sıfır sıfır iki...

Onlar Ahmet ve diğerleriymiş. Ahmet diğerlerinin olduğu bir dünyada Ahmet diye anılmazmış, ona birisi derlermiş. Hikayeyi Ahmet'in gözünden anlatacağımız için biz onu adıyla anacağız. O ise varlıkları bir mucize değilmiş gibilere, birileri diyecek...

Ahmet, kıtalardan birinin şehirlerinden bir şehrinde küçük bir apartmanın bodrum katında üç arkadaşıyla beraber yaşıyormuş. Üç yıl üç arkadaşıyla burada yaşamının kolay bir yanını bulmak için çabalamış. Üçüncü yılın Nisan ayında daha küçükken babasının yıllardır "eğer bu böyle giderse bunlar olur" dediği şeyler olmuş ve Ahmet'in hemen doğduğu kıtanın doğduğu şehrine dönmesi gerekmiş. Arkadaşlarından habersiz evden çıkmış ve yola koyulmuş. Habersiz çünkü, onun zamanında bu zorunlu değilmiş yani onun gibi her doğduğu kıtanın doğduğu şehirden başka kıtalara giden, doğduğu kıtanın doğduğu şehrine geri dönmek zorunda değilmiş. Ahmet bu yüzden kendini kusurlu hissetmiş. Onlara gidişinden bahsetmek aslında kusurundan bahsetmek olurmuş. Çekinmiş, istememiş...

Öyle reddedilebilir, ertelenebilir bir şey değilmiş bu. Güçlü bir bağ varmış, düğüm varmış, çekim varmış, geri dönmek zorundaymış Ahmet. Başka bir seçeneği yokmuş. Seçenek

ne ki, başka bir hayatı yokmuş Ahmet'in, burada kalırsa kaybedermiş... Bu hep böyle olmuş. Gelişen birtakım olaylar onu bir yerlerden alıp bir yerlere götürmüş. Taşınmış, taşınmış...

Ahmet nereye giderse gitsin pergelin sabit ucu hiç değişmezmiş. O hep doğduğu kıtanın doğduğu şehrindeymiş. Haliyle uzaklaştıkça çatırdıyormuş Ahmet, geriliyormuş. Bu sefer de gerilmiş. Açıyı kapatmak gerekiyormuş, geri çekilmiş önce. Bu yeterli olmamış. Daha fazlasına ihtiyaç varmış. Açılan ucu en başa götürmesi gerekiyormuş. Yürümüş varmış en başa...

Geldiğinde görmüş ki beklenen henüz gelmemiş. Daha vakit varmış. Ahmet ise aceleyle çıktığından erken gelmiş ama iyi de olmuş. Çünkü gelir gelmez babası alından öpmüş Ahmet'i. İlk kez... Demek ki erken gelmek gerekiyormuş, erken dönmek, erken görmek, erken belirlemek...

Babası kalan zamanı gelecek olana hazırlık ile geçirecekmış. Ahmet de babasına yardım etmiş. Ekmişler, serpilmiş ektikleri. Bakmışlar, büyümüş büyüttükleri... Ve o beklenen vakit gelmiş. Ahmet zaten bu vaktin bir gün geleceğini bildiğinden vakit geldi diye tasalanmamış. Yanında babası, yanında tüm köy varmış. Hep beraber hareket edeceklermiş. Alından öpmüş babası hem, korkmazmış daha zaten...

Gelenlerin buraya nasıl girdiği, burada nasıl eli kolu savruk dolaşabildiği, istediği zaman çevresinden birine zarar vermeyi nereden hak iddia ettiği sorulmamış, Ahmet de sormamış. Düşünecek vakti yokmuş, eğer düşünürse kaybedermiş. Çünkü gelenler düşünmüyormuş, can alıyormuş. Bunu yalnızca düşünmesi gerekenler düşünse yetermiş. Ahmet, başka kıtaların başka şehirlerinde aldığı eğitimle bunları kimin düşünmesi gerektiğini öğrenmiş. Biliyormuş yani ama bilmek de başka bir dertmiş. Dert olduğundan da dokunmuyormuş. Büyürmüş yoksa. Dokunmamalıymış...

Gelmesi beklenenler karşlarına bir engel çıkmayınca hızlanmışlar. Yaklaştıkça yaklaşmışlar. Bakmışlar ki; ellerinde siyah uzun şeylerin içine koydukları kısa altın sarısı şeylerle karşı dağın oradalmış. Ahmet, babası ve köylü hemen hep birlikte ağaçların arkasındaki, üzerini otlarla örttüğü sığına girmişler. Ses-

siz sessiz beklemişler. Saklananların arasındaki çocuklardan birisi baba demiş fısıltıyla, neden kaçıyoruz. Yoğun bir sessizlik olduğundan herkes duymuş bunu. Baba hem çocuğa hem herkesin içten içe sorduğu soruya cevap veriyormuş gibi “sus oğlum, kıpırdama, çıkacağız az sonra” demiş. Çocuk etrafına bakmış, herkes ona bakıyormuş, Ahmet de. Susmuş. Elini dizlerinin üstüne çekmiş beklemiş. Anlamış ki o da buradakiler gibi susmalı ve kaçmalıymış. Onların büyükleri gibi büyükler, onların büyükleri ve kendilerine zarar verebilirlermiş...

Ve gelmişler, tepelerindeki otun üstündelermiş... Gülüyor ve farklı bir dilde bir şeyler söylüyorlarmış. Ahmet bu farklı dili biliyormuş. Kötü şeyler konuşuyorlarmış. İçlerinden birkaçı ellerindeki siyah uzun şeylerin siyah küçük diliyle ses çıkartmışlar hemen. Büyük gürültü oluşmuş. Aşağıdaki herkes kapamış kulağını. Sadece küçük çocuğun babasının açık kalmış kulağı. Onun elleri çocuğunun kulağı ve ağzındaymış. Ahmet utanmış yeniden, kusurlu hissetmiş yine kendini. Niye iki eli daha yokmuş... Gürültü kahkahalarla bölünmüş tekrar. Sonra beklenmedik şekilde bir sessizlik oluşmuş. Gıtiller sanmış aşağıdakiler, birbirlerine bakmışlar. Yukarıdan ufak sesler gelmiş. Mızı mızı... Peşine yanık sesli bir çocuk sesi gelmiş yukarıdan, türkü söylüyormuş. Bu sesi tanımış Ahmet, tanıdığını acıyla kavramış... Üç yıl bu sestten bu türküyü dinlemiş. Şimdi o yukarıda söylüyor, Ahmet aşağıda dinliyormuş. Karşıya, taş bakmış. Yutkunmuş. Neden onun yanında değilmiş ki, ya da neden o da burada değilmiş ki. Yanındakilere bakmış bir daha. Çocuğa sonra... Biz ne zaman böyle biz olduk demiş. Türkü devam ediyormuş, biz ne zaman ayrıldık...

Can Kaybı

Bir gün hayat hiç beklemediğin bir yerden bölündüğünde ve her şey dağılmaya başlıyor gibi gözüktüğünde size siz diyecceklere inanma, siz bizsiniz çünkü. Siz kardeşsiniz çünkü.

Sene, iki sıfır sıfır iki...

O gün budur ve vakit epeydir sallanır durur.

Derler ki dünya bu sebepten sürülmüş boşluğa. Ah ola, vah ola, niye dokunmadık başta, şimdi bela başımıza, bela başımıza... Demişler bir şansınız daha var, öyle mi öyle mi, o vakit söyle dinleyelim. Derler ki bunun ardından o söylemiş, onlar da dinlemiş. İşte bu anlatılacak olan onların yakındıktan sonra dinledikleridir. İkinci can budur, değilse ya ne ola, kahrola, olmuyorsa can ola...

İki

....”

Devamı gelmedi. Burada gözlerini açtı Yusuf. Gördüğü bir rüyaydı; sahaf değil, evdi, kitap değil, yastıktı... Uyanınca anladı, yaşadıkları yoktu, duydukları yoktu, o iki adam yoktu. Yusuf uyuyakalmıştı. Saat ikiye geliyordu. Üçte arkadaşlarıyla buluşacaktı. Gördüğü rüyadan kafası dalgındı. Toparlanıp çıktı.

Arkadaşları birbirleriyle uzun süredir görüşmüyorlardı, araya çok zaman girmişti, birbirleri hakkındaki temel şeyleri bile unutmuşlardı. Şimdi merak ediyorlardı. Hafif bir tanışmadan sonra sordular Yusuf’a “nereliydin sen”, biraz bekledi, buralı değilim, dedi. Batmanlıydı, yöresel bir espri yapınca Osman, hatırladılar onun Batmanlı olduğunu. Çok gülüyorlardı Yusuf’a o zamanlar bu sebepten. Ama şimdi verdiği cevap da bir değişikti Yusuf’un, sanki göçmen gibi, niye buralı değilim diyorsun dediler, güldüler hep bir ağızdan... Siz buralı mısınız, diye sormak istedi ama vazgeçti. Anlaşılmayacağını düşündü, gördüğü rüyanın bu gerçekliğe sunulmayacağını...

Sorular, cevaplar uçuşturdu havada. Eski muhabbetlerini yakaladılar tekrar. Yusuf’un kafası hala dalgındı. Kendini sohbe tam veremediğini hissediyordu. Bunu arkadaşları da hissetmiş olacak ki onu konuşturmak istediler. Yine otobüsle mi gidip geliyorsun memlekete dedi biri, Yusuf’a. Yakın değildi, on bir saat sürüyordu yol. Duyunca şaşırıp soruyu soran, ne yapıyorsun otobüste peki o kadar saat, zamanı nasıl değerlendiriyorsun, hiç beklemeden cevapladı Yusuf, sanki bu soruya daha önceden cevap vermiş gibi, sanki bu soruyu kendisine daha önceden sormuş ve cevaplamış gibi; üzülerək.

Can Suyu

HASRET GÜREL

Unutuldum dostlar. Hem de hiç fark etmeden. Oysa uzun zaman sonra ilk defa konuşmuştu benimle, biraz su vermişti hatta. Bu sefer farklı olacak demişti, bundan sonra iyi bakacaktı bana. Öyle olmadı tabii. Kimselere anlatamıyorum derdimi. Ne Gül anlıyor beni ne de Kılıç. Tabii onların tuzu kuru, benim gibi bir kenara öylece atılmadı onlar. Biri evin baş köşesine kondu hep, dik yaprakları daha da heybetli dursun diye neler düşünülmüdü ki. Diğerini ne siz sorun ne ben söyleyeyim. Evde bir türlü yer beğendiremediğimiz, güneşi görse gölgeyi, biraz karanlık olsa güneşi arayan nazlı prensesimiz Gül. Benimse bugüne kadar tek elde ettiğim başka birinden kalma, bana kaldığına göre başına ne geldiğini tahmin etmek zor değil, küçük mü küçük, plastik bir saksı.

Daha geçen hafta Kılıç Bey'in saksısına aralarından renkli ponponların geçtiği hasır bir sepet alındı daha güzel görünsün diye. Kılıç biraz bozuldu nedense bu işe, meğer onun dediğine göre,

“Erkek adamın altında renkli ponponlar olur muymuş hiç.” Gül Hanım ise çok sevilen bir arkadaşın hediyesi olarak katıldı aramıza. Şimdilerde seramik saksısının içinden, televizyon konsolunun karşısındaki duvarım üst rafından izliyor tüm dünyayı. Her şeyden uzak olmak biraz canını sıkıyor değilmiş aslında ama bu onun iyiliği içinmiş. Kendisine söylenene göre hem güneşi en güzel gören yer orasıymış hem de evin azman kedisi Şükrü Bey'den korunması

gereken nadide bir çiçekmiş o. Bense korunması gerektiği en son düşünülen, yer kaplamayayım diye salonun en ücra köşesinde duran biriyim sadece. Gerçi yine de memnunum halimden. En azından onlarla aynı odadayım. Ama Cansu her su verdiğinde Gül ile Kılıç'a, güzel şeyler de söyler. Kılıç'ın boyunu över, yeni çıkan yapraklarını okşar sakın sakın. Gül'e güzelim diye seslenir, onun eve ne kadar yakıştığını ve ne hoş bir hava kattığını söyler hep. Ara sıra merak ediyorum nasıl bir his acaba bu kadar sevmek. Dikenlerim olmasaydı acaba Cansu beni daha çok sever miydi diye de merak ederim bazen. Ya da keşke Gül kadar dikenim olsaydı diye düşünürüm.

Aslında seven çok sever beni. Öyle evlerin de olduğunu duymuştum. Gerçekten var mıdır bilmem. Herkesin bir heves aldığı evlerden birine denk gelmek de benim şansım olmuş diyelim. Cansu televizyonda görmüş de almış beni. Radyasyonu engellemekte iyiymişim. Televizyonla modemin arasında bulunuyorum o yüzden. Hem bakımım da çok kolaydır, aklınıza geldikçe biraz su istediğim söylenir sadece. Oysaki unutulmamalı her çiçek gibi benim de sevgiyle büyüdüğüm. Çok seversem evimi, ailemi benim de açar çiçeğim. Çoğu insan gibi Cansu da bunları bilmiyor, biliyorsa da unuttu beni unuttuğu gibi.

Cansu aslında çok iyidir ev ahalisine. Kılıç ve Gül dışında Şükrü'ye de bayılır. Gül de Kılıç da Şükrü'yü hiç sevmez, o etraftayken de

hiç ses çıkarmazlar. Ama ben severim Şükrü'yü, bana bir zararı dokunmamıştır. Hatta benim ona ufak bir zararım dokunmuş olabilir istemeden. O kadar uyarımama rağmen bana dokunmaya çalışan Şükrü'yü ama cezasını ben çekmişim. Hatırlamak bile istemediğim bir ay boyunca beni evin en az ışık alan, kullanılmayan eşyalarla dolu arka odasına koydu Cansu. O bir ay boyunca odanın kapısı birkaç kez açılmıştır, o da odayı havalandırmak için. Üzüntüden neredeyse kuruyacaktım. Kendimi ona nasıl hatırlatabilirdim? Ya kuruyacaktım ya çiçek açacaktım, ben de hayatta kalmayı seçtim. Ne Kılıç ne de Gül böylesi bir ortamda benim kadar güçlü kalmayı başarabilir miydi? Hiç sanmıyordum. Özüm sadık kalmalı, çoğu insan tarafından övülen tek özelliğim olan dayanıklılığımı kullanmalıydım. Belki hakkımda söylenenler doğrudur birileri stresten der birileri tersini iddia eder ama ben başardım. Her şeye rağmen çiçek açtım. Açık kalan pencereyi kapatmak için odaya giren Cansu'nun yüz ifadesini görmeyi isterdim. Beni ilk kez görüyor gibiydi. Sonunda salona dönmüştüm.

Eski yerime dönmemin üzerinden birkaç ay geçmişti ki eve bir bey geldi. Tahmin edersiniz ki eve ilk defa gelen biri tarafından pek fark edilmem. Hatta çoğu zaman hiç fark edilmem. Ama bu defa farklıydı. Adam gözlerini dikmiş, bana bakıyordu. Kılıç ve Gül de şaşkındı. Biz dururken der gibi. Sonra adam Cansu'ya

-“En sevdiğim çiçektir kaktüs, çok özeldirler.” dedi.

Cansu da bana çevirdi bakışlarını. Utandım. Ve ekledi:

-“Her çiçek özeldir ama kaktüsler kadar yerini yadırgamadan uyum sağlayan, az suyla yeşil kalan, dayanıklı ve güçlü ve insana da bu denli faydalı olabilen çiçek azdır.” dedi.

Adam beni övdükçe Kılıç ve Gül homurdanıyordu seslerini duyurabilecekmiş gibi. Cansu ise şefkatle bana bakıyordu adamı bende görüyor gibi.

Ertesi gün Cansu yine önce Kılıç'ı ve Gül'ü suladı sonra kalan suyu bana döktü ve eğilip benimle konuştu. İlk kez böylesine mutlu hissediyordum dostlar. Ömrümün kalanı da mutlu geçecekti, bunu biliyordum.

Nano'nun Yorganı

ZEYNEP KAYA

Sonbaharın renklerine bürünen tarlalar artık bembeyazdı. Dışarıda keskin bir koku vardı. Soba bacalarından çıkan isli duman ayaza karışmıştı. Kış artık iyice gelmişti.

Kokusu, soğukluğu, bir odadaki sıcaklığı aylarca sürse de kış bizim buralara hep sıcak bir muhabbet getirmişti. Ellerimize bütün bir mevsim közlenmiş patatesin kokusu sinerdi. Her gece yatmadan yüklükten Nano'nun ağır, oyalı yorganları çıkardı. Ahşaptan derme kızaklar, üzerinde somun pişen tepsiler... Hepsini bir neşeye ortak olmaya yeterdi.

Bütün bu güzelliklerin yanında gün aymadan uyandığımız sabahlar da vardı. Sıcacık yorganımızdan kalkar; buz gibi suyla yüzümüzü yıkardık. Nano'nun¹ pişirdiği somun² ekmeği ile karnımızı doyururduk. Bize ördüğü atkı ve berelerimizi kuşanıp aceleyle okulun yolunu tutardık. Elimizdeki kızaklarla meydanadaki yokuştan kayıp okulun kapısına varırdık. Botlarımızı kapıdaki beze silerdik. Sonra da öğretmenin yaktığı sobanın etrafında toplanırdık. Öğretmen kızaran burunlar, üşüyen eller ısınana kadar sevda ezgileri söylerdi. Dilinden dökülen ezgiler yüreğimizi ısıtmaya yeterdi.

"Ah Sevdalinka!
Genç Gül'üm buralardayım.
Eski Plevne'nin civarındayım."³

Yüreğimizi ısıtan bu sözler kışın en güzel manzarası olurdu.

Bir sabah öğretmenden aynı ezgileri dinlemek için hazırlanırken bir haber geldi. Okullar belli bir süre için tatil olmuştu. Bu haberin üzüntüsü ile Nano'nun sıcak yorganlarında uyumaya devam ettik. Aynı gün öğle vakti güneş kendini göstermeye başladığında bazı seslere uyandık. Köydeki büyükler meydanın oradaki yokuştan toplanmıştı. Hepsinin yüzünde bir tedirginlik vardı. Uyku sersemliği ile ne olduğunu anlamaya çalıştık. O esnada Nano pencereden uzaklaşmamızı söyledi. Sonra da içeriye gidip sobaya köz attı. Kuzineye patatesleri koydu. Sobanın üzerinde de çayı demledi. Gün batmaya yakın kapımız çaldı. Kapımızda öğretmeni gördük. İçeriye çay içmeye davet ettik. Vaktinin olmadığını bir an önce gitmesi gerektiğini söyledi. Öğretmenden en son işittiğim sözler bir sevdanın ezgisi değil bir vedanın haberi oldu. Bu vedaya hiçbir anlam veremedim. Meydandaki kalabalıkla bir ilgisi var mıydı? Bu düşünceler eşliğinde uyuyakaldım.

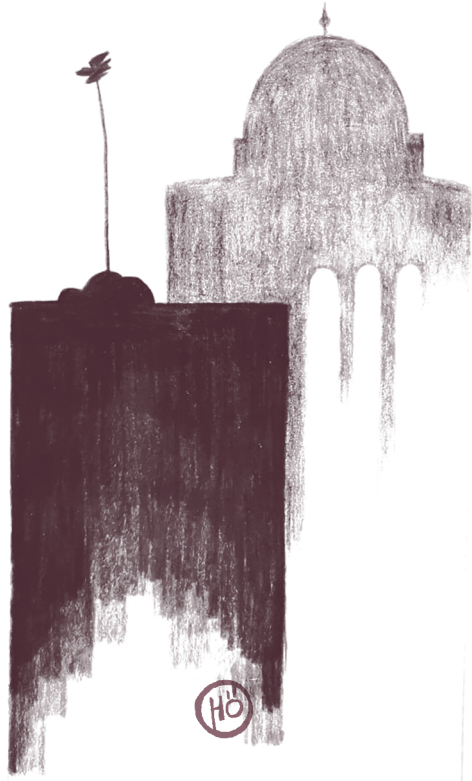
Birkaç ay böyle sürüp giderken kış da bizim buraları terk etti. Yerini tatlı bir esintiye bıraktı. Tarlalar, üzerindeki karı silkelemişti. Mimosalar, frezyalar, papatyalar tarlalarda sürgününü vermişti. Bahar her seferinde sürgünlerle gelişini haberdar ederdi. Köy halkı da baharın bu müjdeli gelişini kutlamak için her sene Cimburijada Bayramı'nı⁴ kutlardı. Büyükler çırpılmış yumurtaları kocaman tencerelerde pişirir köy ahalisine dağıtırdı. Bahar her ne kadar gelişinden haberdar etse de bu sefer meydana bayram için tencereler

kurulmadı. Kıştan kalma tedirginlik halen devam etti. Bu güzel bayram öğretmen gibi alelacele veda etti. Köyde artık bir sessizlik hakimdi. Akşamın erken vakitlerinde köylüler evine çekilmeye başladı. Bir akşam vakti Nano yemeğe hazırlık yaparken radyodan bir haber duyduk. Mostar Köprüsü'nün⁵ yıkıldığını; civar köylerin bir an önce önlem alması gerektiğini duyurdu. Haberin üzerinden çok vakit geçmedi. Postal seslerini köyün sınırlarında duymaya başladık. Yüzlerdeki tedirginliği, beklenmedik vedaların sebebini şimdi anlamıştık. Artık geceleri tetikteydik. Köydeki herkes önlem almaya başladı. Sürgüne durmuş tarlalarda barikatlar kurduk. Ormanın iç kesimlerine sığınaklar yaptık. Sokaklarımızda büyükler nöbet tuttu. Sabahları da okulda toplanıp dualar ettik. Nano artık her gece bizimle beraber uyumaya başladı. Beraber uyuduğumuz bir gece vakti büyük bir sese uyandık. Evimizin kapısının kırıldığını duyduk. Postal sesleri odamıza doğru yaklaşmaya başladı. Nano üzerimizdeki yorganlarla pencereden bizi çıkardı. Dolunayın aydınlattığı gecede yalın ayak üzerimizdeki yorganlarla tarlalara doğru koşmaya başladık. Barikatlara varmadan önce keskin bir ses duyduk. Nano'nun mavi gözleri son bir kez bize baktı. Üzerindeki oyalı yorganı ile sürgüne durmuş tarlaya yığıldı. Bizi bir araya getiren oyalı yorganı artık Nano'nun cansız bedenini örtmüştü. O anki şaşkınlıkla, acıyla son bir gayret barikatlara vardık. İleride sığınaklar vardı. Postallar bize yetişmeden sığınağa vardık. Oradayken kaç mevsim geçti, sürgüne durmuş hangi tarlalar çiçeklendi? Bilemedik. Bildiğimiz tek bir şey vardı. Bu diyardan göçmen kuşlar yerine Nano göçüp gitmişti. Tarlalarda sürgüne duran çiçekler olmamıştı. Çocukluğum, sevdiklerim bu topraklarda sürgüne uğramıştı. Sevda ezgileri artık yürekleri ısıtmadı. Tencereler hiç kaynamadı. Yalnızca bir ağıtın sesi vardı:

"Kızların ağıtlar düzerken
Bosna yaylalarında,
Acıya bulanmıştı şenlikleri...
Sarı saçları mavi gözleriyle,
Cenazelere uğurlanmıştı ederlezi..."⁶

- [1] **NANO** Bosna-Hersek'te anneanne ya da babaanneye "Nano" diye hitap edilir.
- [2] **SOMUN** Tüm Balkanlar'da popüler olan ve pideye benzeyen mayalı bir ekmektir. Genellikle un, su, tuz ve maya karışımıyla yapılır. Hamur hazırlandıktan sonra geleneksel olarak sobaların üzerinde pişirilir.
- [3] **SEVDALINKA TÜRKÜSÜ** Bosna-Hersek'te bir sevda türküsüdür.
- [4] **CİMBURIJADA BAYRAMI** Bosna halkı ilkbaharın başlangıcını kutlamak için her yıl mart ayında çırpılmış yumurta bayramını düzenler. Birkaç yüzyıl önceye dayanan bu bahar bayramında çok miktarda çırpılmış yumurta büyük tencerelerde pişirilip halka dağıtılır.
- [5] **MOSTAR KÖPRÜSÜ** Bosna-Hersek'te, Mostar kentinden geçmekte olan Neretva Nehri üstünde bulunan köprüdür.
- [6] **EDERLEZI** Bosna-Hersek'te, Sırp tarafından gerçekleştirilen soykırımda yaşamını yitirenlerin feryadını anlatan bir ağıttır.

Kudüs'ün Taşları

ABDULMELİK BAYIR

A rtık Filistin topraklarındaydım. İsrail'in kendine başkent tahsis ettiği Tel Aviv'de olmam bunu değiştirmezdi. Çantamdan üzerinde Türk bayrağının bulunduğu bir kartı boynuma astım. Pasaport kontrolü dahil havalimanından çıkıp otobüse binene dek insanların ve özellikle İsraili askerlerin bakışları üzerimden eksilmedi. Belki de istediğim buydu.

Doğrusu Kudüs'ün havasını, nice peygamberin nefesini, o maneviyatı hissedebiliyordum. Gerçekten çok heyecanlıydım. O kutlu mekanla ilgili okumak veya videolarını izlemekten öte, çok farklı bir boyuta geçiş yapıyordum. Miracın şahidi Muallak taşının altında namaz kılmanın vereceği huşuyu da bilmukabele üzerimde hissediyordum. Zeytindağı'na çıkıp Kudüs'ün en güzel manzarasını izlemeye sabırsızlanıyordum. Daha nicesini görmek, anı yaşamak şimdiden nefesleri kesiyordu. Ama yine de bir eksiklik vardı sanki. Manzara izlemek, kutsal yerlerde namaz kılmak sadece mekan ifade ediyordu. O maneviyatı yaşatacak ne yapılabilirdi ki?

Kudüs'ün kapısından şehre giriş yaptım. Büyük surlarla çevrili Mescid-i Aksa'dan hemen içeri geçmek, hazırlıklarımı tamamlayıp gezmeye başlamak istiyordum. Aslanlı Kapı'dan Beyti Makdis'in o güzel mescidine doğru yöneldim. Girişte İsrail askerleri karşıladı. Mescide sadece Müslümanlar girebiliyordu. Üzerimdeki karttan dolayı sorgusuz geçirdiler. O ihtişam abidesi Kubbetü's Sahra'nın kapısından sağ ayakla attım kendimi içeriye. En ön safta evvela

"Tahiyyat-ül Mescid" sünnetini eda ettim. Ardından Muallak Taşı'nın altına inip bir şükür namazı kıldım, vakit farzını da eda ettim. Kenara geçip kameramı hazırlamaya başladım. Kalbim çok hızlı atıyor, arada bir sakin olması gerektiğini tembihliyordum. Üzerimdeki karttan anlamış olacak, altmış yaşlarında, saçına sakalına ak düşmüş bir amca yanıma oturdu:

-Selamun aleyküm evlat.

-Aleyküm selam ve rahmetullah.

-Türkiye'den kardeşlerimizi burada görmek ne de bahtiyar ediyor. Hoş sefa geldin Beyt-i Makdis'e.

-Hoş gördük, huşu bulduk efendim.

-İsmin ne bakalım?

-Sencer, efendim.

-Güzel ve yüce bir isim. Layığıyla taşıdığına eminim.

- Teveccühünüz amcacım.

Amca sıcaakkanlı birisine benziyordu. Sohbeti beni de sarmıştı. Ben bir yandan kameranaya son dokunuşları yaparken, amca da elinde tespah beni izliyordu:

-Sizin isminiz neydi efendim?

-Aziz. Hacı Aziz derler bana, hacca da gidemedik, nasip olmadı bir türlü. Umrelerimizden dolayı Hacı deyip durdular işte.

-Anladım. Memnun oldum Aziz Bey Amca. Ben de okuduğum, fotoğraflardan gördüğüm bu yüce şehri, camilerini göz yüzüyle görmek, kubbelerinin altında secde etmek, tabiri yerindeyse yaşamak için geldim.

-Güzel düşünmüşsün. İşte amaç böyle

salih ve içten olunca Kudüs gelip görmeye değer. Yoksa bu mukaddes şehri fotoğraflara, haberlere hapsedmektense hiç gelinip görülmesin daha iyi. Yeter ki o gönle huzur nakşeden havası bozulmasın. Lakin bu beldenin kutsiyeti sadece mescitlerde gizli değildir. Müslüman olduğu için salt mescitlere odaklanan birisi o kutsiyeti asla keşfedemez. Buranın sadece Müslüman dilinde bir ismi yok. Burası Jerusalem veya Uruşalim, burası Yebus, burası Aelia Capitolina, burası İlya ve burası Kudüs. Evet doğrudur, bizim destanlarımız başka dillerde de destan. Evet doğrudur, onların dilinde destan bizim dilimizde zulüm, bizim dilimizde yağma, katliam, yıkım, hezimet. Hâl bu iken dahi, Kubbetüs Sahra ile Kıyame Kilisesi omuz omuza verip Ağlama Duvarı'nı seyrederek. İşte böyle bir şehirdir Kudüs. Yahudi'nin de Hristiyan'ın da Müslüman'ın da hatta Allah'a inanmayanın da Zeytindağı'nda beraber seyrettiği manzaradır Kudüs. Kısacası evlat Kudüs'ü görmek, öğrenmek için yalnız camilerin tuğlalarıyla değil, Beyt-i Makdis'in tüm taşlarıyla konuşmalısın.

-Ne güzel söylediniz Bey Amca. Konuşmanın adabı ve taktiği var mıdır peki?

-Eyvallah genç adam. Kalbiyle bakabilene değil Kudüs'ün Taşları, her mahlukat dillendir. Taşların bir konuşma sırası vardır. Beldenin hikayesine göre sırayla konuşurlar.

-Hikayesi nedir peki?

-Öyle anlatmakla olsaydı kitaplara hapsedmek yeterdi Kudüs'ü. Buranın hikayesi Mescid-i Aksa'da başladı. Tarih onun etrafında yazıldı. Elbette Aksa'da son bulacak bu hikaye. Haydi okumaya başlayalım.

-Neyi?

-Hikayeyi elbet, Kudüs penceresinden bakarak insanlığın hikayesini...

Hacı Aziz Kudüs'ün tüm taşlarıyla, toprağıyla, bitkisi hayvanıyla konuşmuşu benziyordu. Amca bastonunu aldı, kapıya doğru yöneldi. Ben de çantamı alıp peşinden Aksa'nın avlusuna çıktım. Kurşun kubbeli caminin önüne geldik. Uzunca bir duvarı, ağaçlarla bezenmiş, kuşların cıvıladığı kocaman bir avlusu vardı. Amca iki eli bastonda, başıyla El-Aksa Camii'yi gösterdi:

-İşte tüm hikaye burada başladı genç adam.

-Nasıl yani, burası sonradan inşa edilmedi mi? Hz. Ömer(a.s) kendisi de çalışarak burayı inşa ettirmişti.

-Doğru biliyorsun. Ancak burası inşa edildiği kadar yıkılan bir şehir. Eğer buranın kahraman ve hainlerini, adaletli hükümdarları ve zalim istilacılarını, zaferleri ve hezimetlerini, inşaları ve yıkımlarını beraber görmezsen Kudüs'ü anlayamazsın.

-Eyvallah Aziz Bey Amca.

-Dediğim gibi tüm hikaye burada başladı. Buradaki toprağa sorduğunda, bu ağaçlara ve kuşlara; Davud'un ufuktan belirişini ve buranın ilk fethini, Beyt-i Makdis'i Kabe'den sonra ikinci büyük mescit olarak inşa ettiren Hz. Süleyman'ın kudret ve hükümlerliğini görebilirsin. Genç adam, şu tepeye bak, Zeytindağı'nı da aşan şu tepeye. O tepeye her sorduğunda tekrar tekrar hüznülenir.

-Neden?

-O tepe ki her yıkım ve inşaya şahit olmuştur. Sorarsan eğer, sana kan kusan Babillilerin gözlerindeki şimşekleri tasvir edecektir. O tepeden aşağı bakınca Kudüs'ün ilk büyük işgalini, Beyt-i Makdis'in göz kırpılmadan yıkılışını görürsün. Yine karanlığın çökeceği bir zamanda, Pagan Roma'nın insafsız valisi, zalim Titus'un bu beldeyi öfkeli gözlerle izleyişine şahit olursun onunla beraber. Bu sefer Beyt-i Makdis'in temellere değin yıkılışını dinlersin taşların gözyaşlarından. O taşlar ki İslam'ın nuruyla omuz omuza saf durmuşlardır. Lakin zalimlerin zulmiyle parçalanmış, dağılmışlardır.

-Ya Hz. İsa'nın yaşadıkları? Onun için hangi taşla konuşmak gerekir?

-İsa(a.s) öyle bir zattır ki, konuşmadığı taş, alınının değmediği toprak, misafir olmadığı ağaç gölgesi yoktur. Tümünün sohbetine iştirak edersen Mesih'in diriltici nefesini üzerinde hissedersin. Hz. İsa'nın karşılaştığı direniş ve isyan bayraklarına her taş göğüs germiştir. Bugün Kıyame Kilisesi'nin taşlarına sor bakalım, gerçekten İsa Mesih orada mı diye? Orası kilise avlusunu temizlemek için birbirlerini öldüren insanların kanlarıyla dolu. En başta da söylediğim gibi, bunlara rağmen Kudüs herkesin. Tüm taşların davası buydu: Huzuru tesis edebilmek ve selamete ermek... Bugün mescit, şadırvan, kilise, tapınak olarak

inşa edilen çoğu taş başkalaştırılarak bir çeşmeye, bir sebile dönüştürülüyor. Baktığında mihrap şekilli çeşmeler görmek kolaydır mesela. İnsanlar Kudüs'ü salt kendi dinleri, kendi ırklarına oyuncak ettiler. Bunu Müslümanlar da yaptı, Hristiyanlar da. Bugün eline güç geçen Yahudiler de bunu yapıyor.

-Burası dediğiniz gibi huzura da nail olmuş, nice zaferlere, güzelliklere şahit olmuş. Onlardan da bahseder misiniz?

-Ben değil taşlar söyleyecek onu. Gel avluyu dolaşalım. İçinde namazlar kıldığın Kubbetü's Sahra'ya bak; o kubbenin ihtişamını görüyor musun?

-Evet, gerçekten çok parlak.

-Nereye bakarsan onu görürsün bu beldede. İşte o kubbe Emevi ihtişamını gösterir. O çinilerle bezenmiş duvarlara baktığında Osmanlı'nın ihtişamını görürsün. Avluyu gez ve bak, Memlûk Medeniyeti'nin güzel dokunuşlarını görürsün. Abbasi dönemini sorarsan onlara, Abbasilerin uzaktan seyredişine darlırsın bir yandan.

-Selahaddin'i asla unutmamak lazım.

-Eyvallah. Kudüs bir dava şehridir evlat. O davayı en güzel göğüsleyenlerden biri de oydu. Şark'ın ve garbın en sevgili sultanı Selahaddin-i Eyyubi...

-Hep farklı şeyler söyleniyor ama Eyyubi'nin Kürt olduğuna dair sonuca varılır sanırım.

-Kürt olduğu doğrudur ama buradaki hangi taş sorsan, hiçbirinin Selahaddin'in ırkına dair tek söz ettiğini duyamazsın. Selahaddinler ırkın ve kibrin adamı olsalardı bugün onları konuşmuyor olurduk. Onlar davaların adamıydılar. Hz. Davud'dan Abdülhamid'e kadar hepsi. Hz. Süleyman'ın hükümrânlığı ile Selahaddin'in tevazusu kardeşdir bu topraklarda. Aksa avlusuna on iki bin şamdan yakturan Yavuz ve şehri üç kişi, bir hizmetliyle teslim alıp, Hristiyanlara tam özgürlük sağlayarak kiliselerinde namaz kılınmamasını emreden Ömer'in adaleti beraber sırtlar kutlu davayı. Az önce şu tepeyi gösterdim ya, sor tekrar ona. Sana Hittin'deki çağlar üstü zafere şahit olduğu anları anlatır. Haçlıların zulmünden sonra hasret kaldıkları İslam'la ve huzurla kucaklaşmalarını ne de güzel anlatır.

Az sonra Aslanlı Kapı'ya doğru ilerledik. Kapının hikayesi aklıma geldi. Bu kapı ve surlar Kanuni Sultan Süleyman tarafından yapılmış. Bir gün Kanuni rüyasında dört aslanın kendisini parçaladığını görmüş. Yorumcular da aslanın Kudüs'ün sembolü olduğunu ve korumayı tahsis ettiklerini söylemişler. Bu nedenle Kanuni'nin korumasız kalmış Kudüs'ü koruması gerektiği söylenmiş. Sultan da yüz kırk dört kilometrelik bir sur ve yedi kapıyla Mescid-i Aksa'nın donatılmasını emretmiş. Bir kapıya da dört aslan şekli sembolik olarak oyulmuş ve o kapı Aslanlı Kapı olarak anılmaya başlamış.

Amcayla dışarı doğru çıkarken İsraili askerlere bakarak şunu sordum:

-Aziz Amca. Bu askerler neden böyle zulmediyor, mescitlerde dahi insanlara huzur vermiyor? Onlar da insan, hem zamanında o kadar sürgün edildiler Babililerce. Aynı zulmü neden başkalarına reva görüyorlar.

-Her dilde ve gönülde bu soru vardır ve eksilmez. Babil tek değil, Titus yıkıma gelirken Yahudiler için geldi. Tek bir Yahudi bırakmadı Kudüs'te, hepsi kılıçtan geçirildi. Altmış sene evveline bak, Hitler canlı canlı fırınlarda eritti onları. Vaktiyle zulme uğramış bir milletin, güçlendiğinde en acımasız zulüm hikayelerini yazabileceğinin örneğidir İsrail. Kudüs mahzun. Hem Peygamber hem Sultan olan Davud'un misyonunu kendine misyon edinen, hem Halife hem Sultan olan Kanuni gibi bir adamın torunlarıyız biz. Kudüs o şefkati, Abdülhamid'deki dikkati, Selahaddin'deki merhameti, Ömer'deki adaleti bekliyor. Ben eminim ki nice kahraman gibi, yine bir kahraman çıkacak ve Kudüs'ü kuruluşunun amacına döndürecek, Selamet Yürdü edecek bu beldeyi. O veya onun ordusunda olmak isteyenler evvela çalışacak, güçlenecek, Allah'ın davasından güç alacak ve tüm insanlığa huzuru tesis edecek. Tabii önce okuyacak, toprağı, bitkiyi, taşlardaki kitabeleri okuyacak. Araştırınca tüm insanlığı araştırarak. Konuşunca kilisenin de ağlama duvarının da tüm mescidlerin de taşlarıyla konuşacak. Unutma, davası İslam olanın davası insandır! Derdi insanlığın ebedi huzuru olanla da tüm taşlar konuşur. Hayat ayrıntılarda gizlidir, Kudüs'ün ayrıntılarında, Kudüs'ün tüm taşlarında gizlidir.

B-eşik

REYHAN ÖZSOY

Babamın sürgün yediği yerdeyim. Karanlık, tozlu ve efsunlu... Efsunu peri masallarına dayanmasından değil, bugün hala ayakta oluşundan. Çıkrığın öylece hareketsiz duruşu başımı döndürmesine rağmen bu dar yerde düşe kalka emeklemeye çalışıyorum. Ahşabın ciğeri yakan ıslak kokusu, gözlerimi yaşartmaya başladı bile. Bazı yerlerde temkinli olmam gerektiğini hissediyorum. Aniden çıkacak sansarın ya da farenin beni pespaye zeminde açılmış boşluklardan düşürmemesi içten bile değil. Yan yatmış sandalyenin ayağına takılan Afgan örmesi hırkamı kurtardıktan sonra elime gelen soğuk maden hissiyle irkildim. Daha sonradan hatırladım bu soğukluğun babamın biz çocukken anlattığı babasının kahvehanesinden kalma bozuk paralara ait olduğunu. Çay taşırken bir gözü karşı bakkalda olmuş, Hafız Emmi çakmış bir gün babamın dükkândaki sigaraları çaldığını, babasına söylemek için kollayıp durmuş dükkânı, ama artık babama acıdığından mı yoksa kaçan kızına kafayı taktığından mı unutup gitmişti bilinmez.

Demek ki babasını da sürmüşlerdi buraya. Sürgün bu aileye gark olmuş, mirasına

helal kılınmıştı. Devam edip etmemek konusunda bir tereddütte düşsem de bir metre ötedeki taş baskılı sofra örtüsünü görmem aradığımın onun altında olabileceği hissini içimde uyandırmış, üzerindeki tozdan ve örümcek pisliğinden silinmeye yüz tutmuş eski Hitit güneşi adeta üzerime doğmuştu.

Kalkan kırmızı ve mavi boyanın aksine yörenin ikliminden koparılp bir araya getirilmiş ağaçlar kararmaya başlamıştı: gürgenden ayak kısmı, kızılağaçtan kasnakları ve kestaneden yontma sandık bozuntusu eğimi... İleride sürülecek bu çocuğa verilecek en ağır ceza; sürüleceği bu topraklardan olma beşiğinde büyümesi, annesinin ilk ağtımını yine bu beşikte duymasıydı. Bir yazar vardı, vatan toprağını o yörenin insanların yaratılışında yoğrulan toprak olarak gören. Onun kehanetimi bilmiyorum bu acıyı babama veren. Nasıl olurda babamı kurtarırım bu acıdan, fikriyle düştüm yollara. Beni bu harman tuğla yığına içine sokan deli düşünce, en sonunda kırma çatıya da çıkarmıştı.

Şimdi herkes korkmalı benden!

Bu izbe yere ışığı getirecek, tutsakların zincirlerini kıracak, sarp dağlara kendim zincirlenecektim.

Beşiği sırtına organla bağlayıp yavaşça geriye doğru adımlarla merdivenlerden inmeye koyuldu. Sağ dizinden aldığı destek ile çatı katından asma merdiven arasında duran kalastan kurtulup derin bir nefes aldı. Aldığı nefes ile beşiğin, ağırlığıyla sırtını kesmesi bir oluyordu fakat o bunun farkında bile değildi içinde duyduğu hırs, acısını uyuşturuyor, organın omuzunda açtığı yaraya merhem oluyordu. Adımlarını sıklaştırmasına ve şakaklarından akan terlere rağmen şehirden gelirken cebine attığı zippoyu yoklamayı ihmal etmedi. Holden bahçe kapısına varınca içeri girerken ki gözüne çarpan kuru otları aramaya başladı ve sırtındaki yükü oraya indirdi. Havada süzülen ateşin fısıltısı beraberinde çeşit çeşit hayvanında sesini getiriyordu. Ceylanlar koşarcasına, kuzular sevişircesine, kuşlar eğleşircesine...

Tufanı andıran yığının hareketi, onu koca gemiye taşıyordu. Nuh'un insanlığa seslenişi kendisini kış kısmına itiyor, ayaktan başlayan kızıl- mavi bazen ise turuncuya çalan haleleri daha net görmesini sağlıyordu. Beşikler beraber yanan köyün sürgününü, babasının prangasının kırılmasıyla başlamıştı. Duman gökyüzünde bulutlar oluşturup geminin üzerine huzur yağdırmaya başlamış, ailenin sürgününü alıp götürmüştü.

* * *

Gözlerimi açtığımda zifiri karanlık bir odanın içindeydim. Yerimden kıpırdamaya cesaret edemiyordum. Nasıl, nereden gelmişim buraya; bir türlü akıl sıra erdiremezken ansızın gelen bir gürültüyle irkilmişim. Daha sonradan içeriye kambur, kirli sakallı, esmer, orta yaşlı bir adamın girdiğini gördüm. Hafif de pis bir kokusu vardı. Odanın rutubetli kokusu yetmezmiş gibi onunda kokusunu soğuk tenimde hissediyordum. Elindeki gaz lambasının ışığı o kadar zayıftı ki beni görmesi imkân dâhilinde değildi. Birden bire sebebi hikmetini anlama-

dığım bir nedenle bağırmağa başladım:

- ARTIK, TANRIYLA
BİR KAVGAMIZ VAR!
Adı: İNTİKAM

Sanki ağır bir sakinliğin kendisinde vuku bulabilmesi için, bütün öfkesini kusak bu cümleyle ihtiyacı varmış gibiydi. Hareketlenen sessizliğin ardından pencerenin yanındaki ahşap koltuğa yönelip altındaki tuşları dökülmüş daktiloyu ve oyuncak bebeğin zar zor sığacağı bir beşiği kucakladı. Ne yaptığının farkında mıydı acaba diye düşünmekten kendimi alamadım. Sefil bir görünümünün yanında bilgece bir tavır da bedenine hâkimdi. Hareketleri, duyguları ândan da öte bir zaman diliminde değişiyordu. Bu değişiklik, bana vücudumun giderek soğuduğunu hissettiriyordu. Korku, sonunda beni de yüzgecine almıştı. Oysa adamın bana karşı hiçbir hamlesi olmamıştı. Korkuyordum. Ya bana yaklaşırsa... Pekâlâ, ne zamana kadar burada böylece kalacaktım. Ben bu adamdan niçin bu kadar kor-korkuyordum. Demek ki, artık düşüncelerimin tezahürü böyle gerçekleşecekti. Ardiyeden çıkıp şehrin tam ortasında Arnavut kaldırımın güzelliğine aldırış etmeden önce ince ve bir o kadar da uzun olan sigarasını yaktı, sonra da gerçek olup olmadığını anlayamadığım beşiği tutuşturmaya başladı. Bu durum bir tek bana garip gelmiş olacağına etraftaki insanlar aldırış etmeden yollarına devam ediyordu. Kaldırıma oturup dizlerinin üzerine aldığı daktiloyla hem söylendi hem de yazdı:

“Tanrı ilk sürgününü Âdem ile Havva’ya vermiş, evlatlarının payına da bu kopuştan intikam almak düşmüştü. Bugünden sonra insanlar Tanrıdan alamadığı intikamı birbirlerinden almış, kazananlar kaybedenlerle beraber beşiklerini yakmıştı.”

Sürgün Paradoksu

RUMEYSA AKMAN

Hayat ve zamanla olan ilişkimizde, zannettiğimiz kadar faal olmadığımızı, bu dünyanın insana sürgün yeri olduğuna kani olduğumuzda anlarız. Anlarınız zira gören, işiten, hisseden tüm hassalarımız şahit olduğumuz her durum ve hadisede acziyetimizi keskince vurur yüzümüze. Sürgün tepeden turnağa mahsustur insana. Bu mahsusiyet bizi kâinatın bütün görkem ve ihtişamı karşısında mutlak hürriyet ve hükümlanlık yanılmasımdan azat eder. Aksi takdirde asla sahip olamayacağımız melekelerin kölesi olmaya saplanır kalır ömrümüz. Bütün idrakimiz insanîyetin sınırları dahilindedir ve kim cüret ederse etsin bunun ötesine geçemez. Nitekim tarih de aşikâr eder ki, kim varoluşunun ötesinde bir varlık mertebesine yeltenmişse, kendisinin bile beklemediği hazin sona teslim olmuştur. Öyle ya benlik kendini nereye sürerse sürsün, yine kendinden öte köy bulamaz.

Ne Hammurabi kanunları ne eski imparatorlukların uygulamaları ne On Emir insanı sürgün olmaya ilk mahkûm edenlerdir. Fitratı

ona bu dünyada sürgün olduğunu, kavrayış kazandığı andan itibaren bildirmiştir. Kimse çizmese de geçemeyeceği sınırlar vardır. Dolayısıyla insanın sürgün oluşunu hazmedemeyişi fitratını kabullenemeyişindedir. Kendi gerçeğini reddedişi, sürülmüş olduğuna inanmak istemeyişindedir. Kibriyle alt etmeye çalışsa da her ne kadar, son nefesine kadar sürecek olan mahkumiyetine galebe çalamaz. Kendinden çıkamaz fakat kendini aşmanın yollarını arar durur.

Peki nedir her daim taşmalara gebe olan kendini aşma yolları?

Bir ile yetinmez benlik, iki az gelir, üç eksik; daha fazlasını almak, tamahkârlığına son vermez. Mübahla alay eder, harama itibar eder. Gerçeğin üstünü örter, hakikatin tenkidine giden yollara set olur. İyiyi, güzeli hakir görür; güzele hürmeti nehyeder. Doğruyu yanlışın kölesi, yanlış doğruya efendi eder. Bu gözü dönmüş çabalar boşuna değildir elbet. Zira

açıktır ki hem kendi hem de evrenin yasalarını çiğnemektir esas gaye; kendi hükmünü geçirmektir doğaya, dünyaya. Bu gidişat kendi koyduğu kanunların üstünde bir gücün hüviyetine tahammül edilemediğine işaretler. Bu yüzden de nimeti nimet verenden ayırır, nimeti Tanrı addeder. Varlığının hikmetine tefekkür ve itibar etmeyen, asıl lütuf sahibinin egemenliğine baş kaldırmaktan da imtina etmez. Öyle ki asıl saik sürgün zaruretinden serbestiyet elde etmektir. Zira zanneder ki, sürgüne duçar olmuştur ve bozgunculuğu karşısında ondan kurtulmak gerekir. Fakat bilmez ki araz değildir sürgün hali insanoğluna; cevherinin temsilidir. Başka bir deyimle sürgün oğludur, insan. Sever, öldürür, iyileştirir, kötüleştirir, kazanır, kaybeder, zayı eder, ziyan eder, düzeltir, ihya eder, katleder, sürgünlükten kurtulmak için kendine defalarca ihanet eder. Hırsı herkes ve her şeyle kavga eder. Ancak tüm bu eylemelere rağmen sürgüne matuftur çünkü ilk nefes ve son nefes arasında sürgün bir hayatın peçesindedir.

Sürgün insan, sürgün hayat

Sadece sınırlı, sonlu bir varlık değildir o halde insan. Sürgün bir varlıktır da aynı zamanda. Başka bir deyişle beşeriyetin göbek adıdır "sürgün". Tarih yazı ile değil sürgün ile başlar. Nitekim Hz. Adem'dir ilk sürgün edilen, yeryüzü hayatına, 'sürgün ülkesi'; dünyaya. İnsanlığın ilkiyle, cennetten sürgün yurduna gönderilmesiyle başlar sürgün oluşumuzun hikayesi. O gün bugündür sürgün kâdim yazgısıdır insanoğlunun. Hayatta kalma mücadelesinden, doğaya galip gelmeye, kölelikten burjuvaziye, burjuvaziden aristokrasiye, dünyayı yönetme hırsından ölümsüzlük arzusuna ve en nihayetinde Tanrıçılık oynamaya! Her biri sürdürdüğümüz ya da sürüldüğümüz hallerden başka bir şey değil. Oysa bu hallere bürünmekle alın yazımız olan sürgünden muaf tutulacağımızı zanneden beyhude bir çaba söz konusu. Beşeriyetin dünya hayatının ucu bucağı olmadığına olan inancı, yeni yerler keşfettiğçe artar. Mesken tuttuğu yerde varlığına yönelik tehdit ve tehlike olarak karşıladığı her şeye karşı zulmü şiar edinir. O yerin bile er ya da geç elinden alınabileceğini hesaba katmaksızın yayılmacı duruşundan

taviz vermez. Nadir oğulları misali, 'kalelerinin kendilerini Allah'a karşı koruyacağını sanırken, yurtlarından çıkmak zorunda kalınca elleriyle evlerini yıkarlar da' o gün geldiğinde dağların bile unufak olacağı hakikatinden yana göz göre göre bihaber davranırlar. Bundandır sonlu bir alemde sonsuzluğun sırrını bulmuşçasına bir hayat sürmeleri.

Ancak mutlak netice şu ki fani bir çıkmazın içindeyiz. Bu çıkmaz öyle biteviyedir ki; hangi rolü oynarsak oynayalım, hangi yolu veya yönü seçersek seçelim bizi adeta başlangıç noktasına geri götürür durur. İnsan dünyaya sürgün edilmiştir ancak kendini bir sürgünlükten alır başka bir sürgünlüğe tayin eder. Kimi sürgün hayatlar iyiliklere mazhar olurken, kimi çığ gibi büyür de müebbet esaretin boyunduruğu altına girer. Sürgün olmak öyle mündemiçtir ki insanoğluna; aktif ya da pasif olmanın, durmak ya da hareketin ötesinde bütünleşiktir ruhumuzla. Ne sebepler ki müspettir, menfi sonuçlara gebe dir; ne menfi haller ki müspettir, silsile halinde idrake gelir. Bahşedilen her nimet, ele geçen her baht, hangi bedbahtlıklara yol açacaktır bilinmez. Sürgün hayatı sınırsız refaha müsaade etmez. Sürgüne dayalı ömrün en müphem yönü budur ki; daimî olduğunu düşündüğümüz konfor yerle yeksan olur. Nice bahtiyarlıkların ardından gelen trajedi budur. Bu âlem hiçbir mekânda ebedi mesken tutmaya izin vermez. Ölüm gerçeğine havale eder insanı, geldiği yere dönsün diye. Yahut azameti ne olursa olsun hiçbir mevki bâki değildir; ufak bir sarsılışla mahkumdur zillete. Hiçbir şöhret, ün, makam mutluluk vesilesi de değildir, her yanı hüznün kokan bu memlekette. Taptığı mülkü kurtaramaz onu. Zira mülke tamah etmek, bu sürgün hayatının en kesif veçhesidir. Dünya sırtımızda bir yük iken münzevilik de çözüm değildir. Zaten dünyanın dertlerini yüklenmeye sürgün edilmiştir en başta. Kaçamayacağı, göçemeyeceği ezâ budur evvela. Ne kadar ahali zannetse de sonlu ve sınırlıdır bu sürgün hayatı. Hem bu sürgün diyara mensuptur insan hem de varlığını baştan sona kuşatmış olan sürgün halinden kurtulabilmek için irtihal anını beklemekten başka yolu yoktur. Sürgün paradoksu dediğimiz işte tam da budur.

Son Sözüümüz: Artık Hürsünüz!

MUHAMMET BERK GÜLDÜR

Sonsuz ufuklarla çevrelenmiş berrak bir gök altında yemyeşil ovalar, çayırlar, kırlar ve rengarenk çiçeklerle bezeli bir toprak. Her yanda şırl şırl akan hayat kaynağı sular, su kenarında ötüşen kuşlar. Her vakit ayrı bir güzellikle doğan bir güneş ve göğü aydınlatan kandiller. Her yanda muhteşem bir düzen... İnsan böyle bir dünyada gözünü açıyor. Sanki her şey ona hizmetkar olmuş gibi fakat o, bu eşsiz diyarda bir esir. O, ebediyet yurdunun fanî sürgünü. Rahmet boyalı zincirler, onu sürgünden kurtarmak için takılmış boynuna ve o, ya bu sürgün diyarında esir olacak ya da hatasının bedelini ödeyip kullukla azat...

İnsan, hayata yani her şeye bir sürgünle başladı. Kusurunun tövbesi kabul edilen atasının talihinden bir hisse aramaktı vazifesi. Her şeyin Rabbi, onu her şeye köle olabilecek kadar hür yaratmıştı. Bu yüzden hür kalmalıydı, hür kalmak için savaşmalıydı insan. Onun en büyük düşmanı sürgün olduğu bu diyarda kendi içine nefy olan bir başka hükümedeydi, nefisti. İnsan bu sürgünzdeden azat oldukça özgürleşecekti.

İnsanın en büyük düşmanı nefsiydi fakat tek düşman bu değildi. Onun dört bir yanı kendini prangaya vurmak için bekleyen hasımlarla çevrilmişti. Toplum onu kendisinden ayırmaya, fikirlerinden, hayallerinden tecrit ettirmeye yeminli gibiydi. Hele de 21. yüzyılda. İçinde bulunmak mecburiyetinde kaldığı sistem onu, para kazanma aracı olarak görüyordu. Birbiriyle zıt gibi görünen, girift güruhlar ittifak halinde bir yerlere sürgün ediyordu insanı.

Düşünmeye, sürgünlüğünü fark etmeye mecali kalmayan insan; uysallaşıyor, herkesleşiyor ve esir oluyordu. 21. Yüzyılın en büyük sürgünü belki de buydu. İnsanı telefona, internete, keşmekeş içinde yalnızlığa hapsedtiği yetmezmiş gibi bir de herkes gibi olmaya nefyediyordu onu. İnsanı her yaşta farklı zin-

cirlere rabt ediyordu bu çağ. Daha küçük bir çocukken ilim edinmeyi talep etme yetisi elinden alınmış. Okula sürgün edilmişti. Oysa ilim, aşk ile kaimdi. Zorla edinilen bilgi asla kalıcı ve sağlıklı olamazdı... Ve biz küçücük çocuklar, para uğruna çalışmaya mahkum edilmişdik. Bir şeyleri sevmeye ve aşık olmaya hakkımız yoktu çünkü hür değildik. Bize kalem kullanmayı öğretmediler, kalemi sevedik. Kağıdın değerini yine kağıtla (parayla) ölçüyorlardı bu yüzden kağıt bizim için kıymetsizdi.

Sayılar ve harfler ulaşacağımız makamların anahtarıydı. Ve biz her türlü makamdan daha değerli olan bu anahtarları makam uğruna harcamıştık...

Bize hiçbir zaman hayal kurmayı öğretmediler. “İnsan alemde hayal ettiği müddetçe yaşardı.” Fakat biz yaşayamıyor, sadece ölümü bekliyorduk. Bir davaya sarılmak gibi bir lüksümüz yoktu. Akışın bizi götürdüğü yere gitmek gibi bir zorunluluğumuz vardı, halbuki akışların yönünü değiştirebilecek güce maliklik. Fakat sahip olduğumuz kuvvet elimizden alınmıştı. Biz bu çağın sürgün çocuklarıydık. Azad olmak için sürgün edildiğimiz vatanımızda bizi maddeye köle etmeye çalışıyorlardı. An be an azalıyordu direncimizin katsayısı. Ve bizim sesimiz gittikçe boğuklaşıyor. Fakat biliyoruz ki kalpler bir devrim bekliyor. Ve biz Rasulullah'ın önderliğinde kalpleri her türlü esaretten kurtaran “la ilahe illallah” kelimamı yeniden haykırmaya geliyoruz.

Sürgün edildiğimiz dünyada kimseye köle olmamaya yeminli ruhlarımız secdede yeni manifestolar yazmak için kalemlerini kınından çıkardılar. Bütün alemleri kuşatan sesimizi bağımsızlığa iştahlı olan yürekler işitecek ve özgürlüğün alamet-i farikası olan Ümmeti Muhammed'in bir ferdi olma şerefi -inşaallah-sürgünümüzü hitama erdirecek.

Feveran

ŞEYMA YILMAZ CEBECİ

Tek kaldım yine. Masada otururken şöyle bir etrafıma bakındım. Düşünceler, hoparlörlerden çıkmayı bekleyen ses gibiydi kafamda. Feveran ediyorlardı içimde. Bense sürgün edilmiş halimle sığınıyordum bahanelere.

Bu dünya alemi zaten bir sürgün değil miydi? Ben, yeryüzünün her yerinde sürgünde saymıyor muydum kendimi? Bütün âdemoğlu, en az bir defa sürgün yemiştir diyordum. Hepimiz bir yerden başka bir yere gönderilmişizdir. Gönlümüz sürgün edilmiştir. Bahanelerimiz bundandır biliyordum.

Uzak bir zamana sığındık. Bir anından, bir köşesinden kovulduk yaşamın. Ayrıldık, yalnız kaldık, uzak kaldık esas diyardan. Koptu gönül bağımız güzel alemle, boyandı gözümüz bu sürgün yerinde. Zor bir süreçti yaşadığımız. Ruhumuzu ayakta tutmanın savaşımı verdik. İç dünyamızı keşfedebilmek için en temiz ve en saf halimizi aradığımız. Gönülsüz bir ayrılığın acısını tattığımız.

Bu sürgün; bizde gönül acıları uyandıracaktı, dertleri köpürtecekti. İç dünyamız yabancılaşacaktı belki bir süre ama esas âlemle derin bağlar kuran yaşayacaktı gönlünce. Özlem duyacak, yas tutacak, gözyaşları akan sulara karışacaktı. Bahane olacaktı kendi sürgünü insanoğluna.

Her adımımızda hüznün taşıyorduk bu âlemde. Yüreğimizin en derin yerlerinde sürgün izlerine baka baka sürüyorduk hayatı. Gökyüzüne bakıyorduk: “Bir alem vardır alemden içeri” diyorduk. Arıyorduk öylece kendimizi. İçimizde kopan şiddetli fırtınaya bir de rüzgâr eşlik ediyordu. Sürüyordu rüzgâr bizi oradan oraya. Her gün yeni bir acıyla mücadele ediyorduk, buruk gönlümüzü teselli ediyorduk.

Özgürlükten yoksunduk ve bunun acısını duya duya geçiriyorduk günleri. Esas özgürlüğün burada olmadığını bile bile umutla yaşıyorduk. Hayâl ediyorduk gerçek yurttaki buluşma günlerini. Bir gün yitirdiklerimizi unutuyorduk, bir gün içimizi acıta acıta

yeniden başlıyorduk sürülmeye. Yüreğimizdeki acı, özlem, kat be kat artıyordu bu gurbet elde. Adapte olamıyorduk. Bizi, biz yapacak olanın bura olmadığını hissediyorduk gönülce. Sürgünün bir gün biteceğini tekrarlıyorduk hece hece.

Sonunda aydınlanacak olan bu hapis-hanemizde karanlıkla mücadele ediyorduk. Henüz yaşamadığımız anılara tutunarak bekliyorduk sürgünün bitmesini. İçimizdeki esas yurda dönme hasreti azaltıyordu gurbet günlerini. Bir gün evsiz kuştuk burada, bir gün susuz çiçektik. Kuşlar gibi muhacirdik.

Acının, ayrılığın, umutsuzluğun savaş yeri di burası. Yolumuzu bulmaya çalıştığımız. Bir yerden diğerine kaybolup gittiğimiz, yabancılaştığımız. Yine de köklerimizle toprağa sınıksı sarıldığımız. Bir zaman çiçeklenip başka zaman yapraklarımızı döktüğümüz. Bir gün yeşerdiğimiz, diğer gün kurduğumuz...

Arayan değil miydik biraz? Hayatın anlamını ve yitirdiklerini. Yalnız ve yabancı hissettiği her an bulacak olma hissini. Devamlı düşünendik, bulanların arayanlar olduğu düşüncesini.

Sevirdiydik biraz. Başka yerden gönderilen ve sürgünün biteceği günü bekleyen. Burayı yaşamak zorunda olduğumuz gerçeğiyle başka bir yerde yaşamının imkânsız olduğu düşüncesinde debelenen. Buranın sonu gelmeyen bir yolculuk olduğunu düşünen. Bazen kendini kaybeden, bazen güvende hissedemeyen. Sürekli bir kaçış halinde olan, bir türlü esas evini bulamayan.

Bir bilinmezde içinde özlem duyan, tanıdık bir his, bir yüz, bir ses arayan. Belki bir geçmiş, belki bir gelecek... Bir şeylerin yanlış olduğunu bilen, buralara ait olmadığını hisseden. Yine de umutlu. Çünkü bir yerlerde, belki de en kötü günlerde gelecek olan o ışığı bekleyen.

Çok şey kaybetmiş çok şey bulmuştuk. Belki de kaybedecek daha az şeyimiz kaldığı için mutluyduk. Belki de kazanacak daha çok şeyimiz var diyerek yaşıyorduk. İşte o yüzden buradaydık. Çünkü biliyorduk, kazanmak için önce kaybetmek gerekiyordu.

Sonsuz bir mücadeleye hazırдық. Kendimizle, başkalarıyla, hayatla... Bir gün burayı

zaferi kutlayacağımız yer sanacaktık, bir başka gün yine burası seferle emrolduğumuzu hatırlatacaktı. Ta ki bu, sonunda gerçek evimizi bulduk diyeceğimiz yerde buluşuncaya kadar sürecekti. Ama bugün, burada, biraz yabancı, biraz kaybolmuş ama yine de çokça umutlu olacaktık. Bu yolculuğun sonunda bizi bekleyen şeyin, tüm acıların, ayrılıkların ve umutsuzlukların ötesinde olduğunu bilecektik. Bize sadece bir esaslı yürümek kaldı, yola düşecektik.

Kimimizin sürgünü yoksulluktu, kimimizin zenginlikti. Makam, mevki, sevgi, aşk ve daha nice sürgün olduğumuzu hatırlatıcıydı. Her şey, bunları terazinin neresinde tuttuğumuza bağlıydı. Hepsini yaşadıkça öğretiyordu.

Sonra sorular sorduruyordu. Bitmek bilmeyen sorular. Cevapları olmayan sorular. Çünkü onlar, sürgün bitince ortaya çıkacak olanlardı. Sorulardan biriydi: Adaletsizliği dibine kadar yaşatanı, bizi zulümlere şahit tutanı nasıl esas yurt sanacaktı?

Hüzünlü olacaktık biraz işte; gülecektik, ağlayacaktık fakat kahr içinde olmayacaktık. Saadeti de tutacaktık bir ucundan. Hüznümüz umudu barındıracaktı içinde. Alacaktık da verecektik de. Doyuracaktık hem bedeni hem ruhu. Ruhumuzun farkında olacaktık, keşfedecektik onu. Bahanelerimize sarılacaktık. Ki öyle bitecekti savrulmamız bu âlemde.

Velhâsılkelâm sığınmıştık buraya, şu veya bu sebepten ve sorumluluğumuz da ağır olacaktı.

Bu yüzden; sözcükleri, hasreti, sevgiyi, saygıyı da sürgün etmeyecektik gönümüzden. Güzeli, güzelliği sürgün etmeyecektik. Onlarla teselli bulup onları kuşanacaktık üstümüze. Kaybetmeyecektik. Çünkü gönülden sürgün yiyecek geri gelmesi zordu, bilecektik.

İmam Gazali şöyle dememiş miydi: “Dünya müminin hapisanesidir.”

İşte burayı biraz öyle bilmeli geldik, gördük, yaşadık ve bitti biterek başladı ve kavuşulan asıl gerçekte.

Düşüş, Sürgün ve Umut

HİKMET ŞEYHANLIOĞLU

Ve tüm bu olayları özetleyen ibret kokan bir süreç... Kimim ben? Nereden Geldim? Şu anda neredeyim? Niçin geldim? Nereye gideceğim? Uçsuz bucaksız bir sahraya düşmüşüm ne bir yol bilirim ne de el uzatacak birini. Besbelli ki bir sürgün hayatımın başlangıcıdır bu süreç. Ey dostlar! Vuslata erişebilmek için bir varoluş gayemiz vardır, şu sahrâ-yi adem'de¹. Âdem ve Havva'nın (a.s) bizlere bırakılmış mirasıdır bu sürgün hayatımız. Bazı evlatları bu sürgünü illet bildi, bazıları ise ibret. Halbuki Âdemoğlu bu dünyaya lanetli ve aşağılık bir varlık olduğu için değil! Şerefli bir mahlukat ve halife olduğu için indirilmişti. Esasında bu sürgün ve uzak düşmüşlük psikolojisi bize karşı uygulanan gururu incitme veya sevgisiz bir muamele değildir tabi ki. Bu sürgün hayatı sana, bana ve bize; disiplinli olmayı, keşfedebilmeyi ve öğrenmeyi öğütlüyor. İnsanı özel yapan öğrenebilme yetisidir. Âdem babamız (a.s) ilk yaratıldığında sadece cıvık bir çamur parçasıydı aslında. Ne zamanki ruh, emr-i hak ile Âdem babamızı kuşattı, işte o zaman Âdem var oldu, ilmi öğrendi... Ve hatasına gaffetle yenildi. İşte bu sürgün hayatı bize hatadan ders çıkarmayı, hüznü, disiplinli olmayı ve özlemi hatırlatmalıdır. Öğrenecek çok şey var bu misafirhanede tıpkı babamız ve annemizin ilk yeryüzüne indiği zaman garip duyguları müşahede ettikleri gibi. Yabancı olduğumuz hiç görmediğimiz farklı bir âleme düşmüştük, sürgün edilmiştik. Dünya denilen göğün yedi tabaka altında bir âleme doğru. Dünya kelimesinin kökeni de zaten "alçak yer, düşük yer" değil midir zaten? Fersah fersah uzaklardan çakıldık buraya; öyle bir düşüştür ki bizi yeniden miraca yükseltecek yani sevgiliye, vuslata eriştirebilecek bir tövbemiz, bir de ümidimiz vardır. Esasen bu sürgün hayatı

bize korkunçluğu, zalimliği ve ümitsizliği anımsatmamalıdır aksine düştüğümüz bu çukurda Rabbimize güçlü bir bağla yeniden kavuşma duygusunu anımsatmalıdır. Biz bu hayata vahyin nazarıyla müşahede ettiğimizde kendimizi, bir hayvan formunda değil, ruhu ve sevgiliye olan aşkı sebebiyle var olan sonsuzluğun bir yolcusu olarak görürüz. Sürgün hayatını illet bilen, aşk çeşmesinin yudumunu almamış, İblis'in direktifleriyle yolunu bulmaya çalışan kalpsiz feylesoflar ve nazariyesi tahribata uğramış insanlar! İstediginiz kadar "Sen basit bir organizmadan türedin, sen duygusuz ve basit bir varlıksın" diye böğürlerini yırtarcasına her yerde çığlık atsınlar, nâfiledir bu timsah gözyaşlarımız. Biz bu sürgün hayatının hakikati olan "tevâzu" ilminin tedrisatından geçmek için mekânımız gerdün-i dün² olan bu dünyadır elbette. Nedir tevâzu? Kelime aslı itibarıyla "kişinin kendisini bulunduğu yerden daha aşağı bir yere koymas"dır" yani sürgün hayatının hakikatidir tevazu sahibi olmak ve bu beyana uymak. Ne mutlu vahyin nazarıyla bakıp, alçakta olduklarını anlayan tevâzu sahibi insanlara! Onlar ki ümidini yitirmemiş, bir gün tekrar kavuşacaklarına inanan ve amel eden muhabbet taifesidir... Riyakârlık ise düştüğü çukuru cennet zanneden bedbahtların sıfatıdır. Hani bu sürgün hayatını illet bilen riyakârlar var ya. Hah! İşte onlar çakıldığı bu dünyada kendilerini, sözüm ona her şeyden azade olabilmeyi ve özgürlük kisvesi adı altında tıpkı hayvanlar gibi yaşamının gururu içinde bir manası olmayan sarp yokuştan çıkma gayretinde olanlardır. Bir kere olsun düşünmeyecek miyim? Ben nereden geldim? Ne yapıyorum ben? Evet, aslında şunun farkındayım; kimimiz bir çukura düşmüşüz ve dosta kavuşmayı bekliyoruz, kimimiz ise çukurda aldatıcı bir

cennet sefası sürmekte. Çukurdaki sürgün hayatımızın hâl-i pür-melâlini ayrıntılı şekilde şöyle bir misalle açıklayayım; iki adamın aynı çukura düştüğünü hayal edin. Elbette bu iki kişi düşerken kafalarını sert bir cisme çarpmışlardı ve ilk hafıza kaybını tatmışlardı. Biri sürekli ümitsizlikten, kurtarılmamaktan ve kendini buraya ait hissettiğini dem vuruyordu. Ne kadar da tanıdık değil mi? Bu arkadaş günümüzdeki bazı insanların hâl-i tercümanı resmen. Sırf kendini cehennem için yaratılmış zanneden, sürgün hayatının öğrettiği acıyı ve özlemi yere serenler! Tıpkı Kureyş örneği gibi “Sadece bu dünya bizim evimizdir. Biz bundan başka ev tanımamız” diyorlardı ümitsizce. Çukurda bu sürgüne ibret nazarıyla bakan diğer arkadaşımız da kuşların civıltısı, rüzgârın esintisi ve gecenin gündüzü kovalamasını bir kurtuluş alameti olarak gördü. “Burası benim ait olduğum yer değildir, ben burada doğmadım ve muhakkak benim vatanım daha güzeldir” der. Buradan kurtulmak için uğraşır durur, diğer arkadaşımızda ümitsizlik hastalığından çürür. Kurtuluşu arayan arkadaşımız, tıpkı bir diğer babamız İbrahim (a.s) gibi etrafını müşahede ediyordu, sevgiliyi arıyordu ve sürgünü bir kavuşma vasıtası olarak görüyordu. Bu konuda babasına çekmişti. İbrahim (a.s) ümitsizlik deryasında boğulan insanlar arasında Rabbine olan tevekkülü sayesinde kurtulmuştu. Sürgünde olduğu halde onun hakikate olan teslimiyeti ve sevgiliye olan hasretiyle “Halilullah” mertebesine ulaştı, O’na kavuştu. İşte sürgün hayatına illet ve ibret nazarıyla bakan iki insanın ahvali budur. Ve bu iki insan tipi, bu fâni dünyada sürgün mühleti dolana kadar birbirleriyle karşılaşacaktır. Maalesef günümüzde birçok insanın sürgün hayatını illet bilmesinin nedenine gelecek olursak; ruhlarının modernizmin dayanıksız ipi ile bağlı olmalarıdır. Modernizm, maneviyata olan teslimiyet ruhumuzu körleştirdi, gözlerimizi iple bağladı resmen. Ve bu amaçlarını teknoloji ve mekanik silahı gerçekleştirdiler. Teknoloji ve mekanik ilmi bugün fasit ruhlu insanların elinde olduğu için artık sürgün hayatının dersini aile büyüklerimizden değil de sanal ortamdaki TV, sosyal

medya ve netflix gibi mecralardan alıyoruz. Ve bunlar maalesef az önce belirttiğim gibi insan topluluğunun, kitlesel olarak iç alemini karartan, bireysel psikolojiyi altüst eden fasit ruhlu insanların elindedir. Asıl amaçları ise mikro düzeyde Firavun’un, Nemrud’un ve Karun’un ahlaki modellerini piyasaya sürmek ve âdemoğlunu hakikat bağlamından koparmaktır. Günümüzün rol modelleri işte podyumda! Karun gibi gösteriş yapmak, Nemrud gibi ihtiras duygusuna kapılmak ve Firavun gibi uslanma duygusunu (bir diğer deyişle hatadan ders çıkarmamak) kaybetmek; en önemli ortak yönleri ise sürgün hayatındaki özlem duygusunu yitirmiş olmalarıdır. Ve bu rol modellerin oluşmasını sağlayan ana faktör, teknoloji ilminin yanlış, ruh karartıcı bir şekilde kullanımınıdır. Elbette karşı değilim teknoloji kullanımına, sadece bizi ibadetlerimizden, hakikate olan sevgimizden ve sürgündeki özlem duygumuzu körleştirmesin yeter. Bizlere sürgün hayatını hatırlatan dostlar gerek, Allah yârdır diye hatırlatan dostlar. Evet, Rabbimize olan sevgimiz ve bağımlıyı diri tutmak için modernizmin sahte ipine değil, Rabbimizin ipi olan Kur’an ve Resul-û Zîşan Efendimiz’in Sünnet-i Seniyye’sini sıkıca tutmalıyız ve bırakmamalıyız. Kendimizi ne evrim teorisine göre yorumlayacağız ne de aşırı hümanist bir tavırla göklere çıkaracağız. Biz sadece Yâr’in kullarıyız ve ona secde ederiz. Sürgün özlemini ve özümüzü unutturan binlerce sahte ideolojilere secde etmeyiz. Muhammed İkbâl’in deyişiyle, “Sana zor gelen o bir secde var ya, binlerce secdeden kurtarır seni”. Nice insanın ruhunda tahassür duygusu bulunur. Ne demek tahassür? Arapça haser, “yanıp yakılmak” sözcüğünden gelen tahassür; kavuşmak istenen şeye duyulan derin özlemdir, yani Yâr’imize. Sürgün hayatımızı en iyi anlatan kelime budur galiba. Netice olarak, Rabbimiz bize karşı sürgüyü çekip, hapsedmedi bu sürgün hayatına... Ey sürgün hayatının mensubu! Ne kadar acı çekersen çek ve ne kadar isyan edersen et, Allah Yâr’ dır. Ümitvâr ol! Hakk Teâlâ, seni yalnız bırakmaz bu çöllerde.

[1] SAHRÂ-Yİ ADEM Yokluk çölü [2] GERDÛN-İ DÛN Alçak dünya

Modern Sürgünümüzün Kuralları

ZEYNEP RABİA AKTÜRE

Dünya, yaşanıp bitirilmesi gereken bir sürgün yeridir. Bu sürgün, anamızın karnından çıktığımız anda başlar; bu yüzden, anne babamızı tebrik etmek için takılan her altın, verilen her hediye aslında buraya gelme cesareti gösteren bizleredir. Bakmayın, tüm o gülen suratların, yapılan ‘ce-ee!’ lerin ardında yatan anlam şudur:

“Ce-ee! Güzel çocuk.
Sürgün daha yeni başlıyor!”

Büyüdükçe bu sürgünü daha iyi anlar, daha iyi hissederiz. Dünya dar gelir, bulunduğumuz yere sığmayız. Ruhumuz odalardan, evlerden çıkar; semaları düşler ve un ufak oluruz uzandığımız yatakta, eve giderken metroda. Metronun sesi içimize işler, bankta yatan evsiz adam yüreğimize oturur. Üstelik kimseye açamayız bu sürgün konusunu, kimseye paylaşamayız içimizin nasıl ‘cız’ ettiğini. Kuralı çiğnemiş oluruz çünkü. Zira sürgünün ilk kuralı, dövüşün ilk kuralıdır; onun hakkında konuşmamak!

Bu sürgünde acımasız olan kazanır. Kulaklıklarımız bize bunu söyler, kaç kere ge-

leceğizdir bu sürgüne? Diğerlerini *ez ve geç*, baterinin ikinci girişindeki anlamdır. Kaçmak için açtığımız televizyon aynı şeyi kafamıza adeta vura vura öğretmeye çalışır, kaçamayız; ilk sen olmalısın! Bir hışım kapatırsın televizyonu, fırlarsın hava almak için sokağa. Vicdanın sıkıntısıdır, birtakım düşüncelere iter seni; seni sen yapan nedir? Seni diğerlerinden farklı kılan nedir? Kendi anne ve babanın evladı olmayı sen mi seçtin? Hayır ise sokakta yaşayan çıplak ayak, bitli şu kadından; geceleri dövmemek için mendil satmaya çalışan şu çocuktan ve evladına bebek bezi alamayan şu babadan farkın nedir?

Hiçbirine cevap bulamayız.

Çünkü sürgün, cennet maskesiyle örtülmüştür. Billboardlardan ‘ilk senin sürgünün’ sloganları arka plandaki villaların arasından ulaşır bize, sürgünü cennete çevirecek olan bizlerizdir. Diğerlerinin sürgününe yardım etmek bizi cennetimizden uzaklaştırır. Hem, söylesenize; çok fazla şeye ihtiyacımız varken nasıl onlara yardım edebiliriz? Hiç denemediğimiz jojobalı şampuanı almazsak nasıl mutlu olabiliriz?

Bu sürgünde düşmeyen kazanır. Düşmek, acizliktir. Sürgününü cennete çevirenler, düşene tekme atanlardır. Onlar cennetlerine yollardaki engelleri kural tanımadan aşarak, gördükleri düşkünlere tekme atarak ulaşmışlardır. Hatta ‘düşene bir de sen vur’ mottolarının düşkünleri ayağa kaldıracağına inanırlar. Oysa bitli kadın, diğerinin saçlarına keratin yaptıracığı parayla aç karnını doyurur, mendil satan çocuk diğerinin gideceği keman kursu parasıyla kardeşlerine sığınacak bir bark bulur. Baba çocuğuna bebek bezi, yoksulluğunun kahrını çeken eşine bir buket gül alır. Sürgün kiminin alamadığı son model bir telefon, kiminin haksız yere girdiği hapisten çıkamamanın nişanesi olur.

Yani sürgün, her yerde ve her şeydedir.

Sürgünün ikinci kuralı, ilk kuralı içselleştirmektir. Çünkü konuşulamayan her şey, aynı zamanda düşünülemez de. Suçdurdurum’a ne kadar uyarsak o kadar özgür oluruz; kim Winston gibi sonu olsun ister?

Sahte cennet tasavvuruna inanarak çalıştığı yıllara pişman olma cesaretini göstermek kaç kişinin harcıdır?

Ama en beteri, kaç kişi vicdanını ayağının altında ezdiği acı dolu anları hatırlayarak aynı acıyı tekrar çekebilir?

Sürgünü hissetmek ve sürgünü anlayabilmek, bu sorulara cevap bulmaktan geçer. Onu aşabilmek ise vicdanı pusula yapmaktan.

Ama ‘Ona kapını bir aralarsan bu dünya cennetini zor görürsün,’ derler.

Hangisi daha mühimdir?

Ruhumuzu sıkın hangisidir?

Vicdanımızı dinlememek mi, dünya cennetine ulaşmamak mı?

Yoksa sürgüne cennet kılıfı geçirmek ve böylece onun cennet olduğuna inanmak mı?

Sürgünün üçüncü ve son kuralı, asıl yurtla olan bağı koparmaktır. Ne asıl yurt vardır ne de bir öz vardır bu sürgünde. Elde olan şey, sahip olduğumuzdur. Gerçek, yalnızca elle tutulandır. Burada ne vermek çoğaltır elimizdekileri ne de gülümsemek hafifletir dostumuzun yüreğindeki derdi. Bizi mutlu edecek yegâne şeyler; eşyalar ve villalar, kadınlar ve atlar, bağlar ve bahçelerdir. Bunu, çevrendekilerin arka planına bakarak fark edebilirsin. “Haz bizim yakıtımızdır” sloganı kadınların kıvrımları ve erkeklerin kasları arasında gizlidir. Kâğıt parçaları bir insanın hayatından daha mühimdir.

Yoksa cennet kılıfı nasıl dikilebilir?

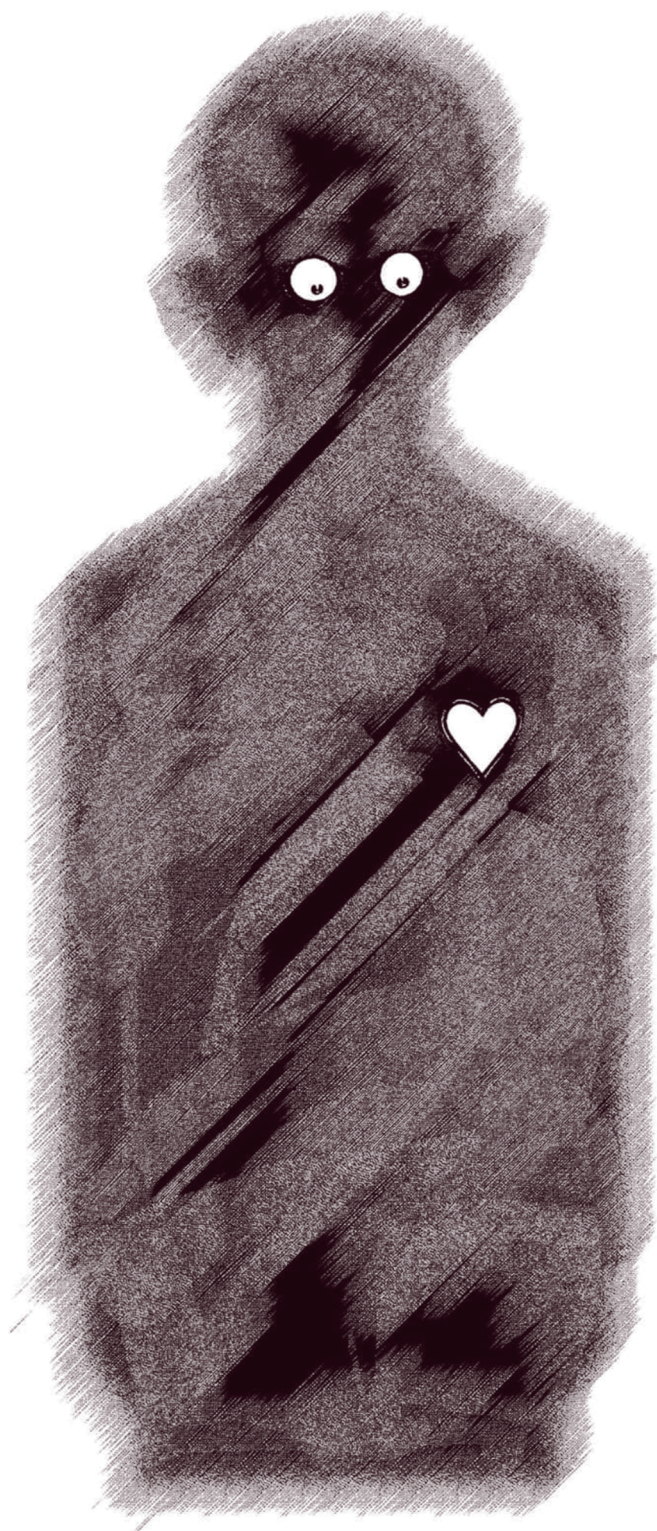
Bu sürgünde acımasızlık realite, vicdan safsatadır. Şükür “daha iyisi” ile yer değiştirmiştir. Tebessüm eden bir yüz güzel bacaklara, seven bir kalp para dolu bir kasaya eş değerdir, hatta belki daha mühimdir. Cennetin portreleri boş bir kalbe hitap edecek şekilde ‘dizayn edilmiştir’, onlar ceplerimizin içinde ve konsollarımızın üzerindedir. İnsan, cennet ithalatçılarının geliştirdiği filtreyi kullanarak sürgününü cennete çevirebilir, bütçesine uygun bir cennet pekâlâ tasarlanabilir. Kuponla alınan bakım kremi sürgünü maskeleyebilir, hoş kadınlar ve adamlar sürgünü güzelleştirebilir, ihtiyacı olana vermediğimiz birikimimiz bizi krallar gibi yaşatabilir. Haz ve madde, somut ve realite, istatistikler ve sermaye akışı, sürgünümüzün temel öğeleridir.

Peki, burası kimin cennetidir?

Böyle bir cennet “gerçekten” cennet midir?

Bu sürgünde cennet, artık ne kilisenin ne rahibin tekelindedir. Tek hamlede reddedilen cennetten arsa belgeleri artık elde olana, sürgüne uyarlanmış; ama ondan yine de vazgeçilememiştir, çünkü insan her dönemde ve her şekilde asıl yurdunu özlemektedir.

Çünkü insan, her zaman insandır ve içinde yaşadığı dünya daima bir sürgün yeridir.

14.2.2018
Hasegawa

Neredesin Ey Kalbim?

ŞEHNAZ FİNDİK

Ben bir fikra yazarı değilim ey kalbim. Yorulmuş toprakların evvahlarıyla büyüdüm, bundandır ki kırgın sözlerime “kışt” demeden evvel iyice bir dinle beni. Göçebe bir neşe ile yerleşik kavgalara meydan okuyan şu duruşuma iyi bak. Bakışlarımdaki sarp dinginliğe çok da aldanma. Esasında beni nasıl bocalattığımı bir bilsen, bir bilsen ayağıma ne çok dolandığını, bir bilsen aklıma ne sürdüğünü... Sırrımı yakalayan derman sahiplerine bir baktım da, bir değil bin de bilsen göğsümdeki sesin bana hep yabancı...

Dinliyor musun ey kalbim?

Çünkü insanlar arasında yarım bir özne kadar yalnızım. Sesimi, bulutlara çarpıp ellerime düşen kuşlara benzetiyorum. Sonra siyasi hesapları ekmek kavgasıyla uzlaştıran bir türkü yazıyorum o ellerle. Ellerimde yorgun gözler varsa bundan kime ne? Yazdığım tüm o iniltileri sırf yaşadığım için değil, biraz da hissetmek için yazıyorum. Yazmak, çatık kaşlarımın arasından süzülen peşin bir tokattır gövdeme...

Görüyor musun ey kalbim?

Sıra dağlar gibi yazgıma çakılı bir hüznle, bir başıma nasıl da savaşıyorum. Görmediğin bir savaş meydanım daha var ve onu kirpiklerimde sana taşıyorum. Galiba sen görmüyorsun diye düşmanlarım da görmüyor. Bilmiyorlar ki ihtiyatlı, hırçın ve inatçı bir âşk oluyorum uykusuz kaldığımda. Uzaktaki yorgunluktan nasibini alan sesimi de tanıyamıyorum artık. Böyle anlarda yaralı bir gelinciğin merhametine sığıyorum.

Hissediyor musun ey kalbim?

Kendimi üç fotoğrafta gördüm bugün. Birinde küflü bir tebessüm yapışmış dudağıma, diğerinde iyi insanların bir başkalığı... Tüm iyi insanların bir başka mıdır gölgeleri de? O son fotoğraftaki çıplak ağaçların sürgününü koklamak istiyorum. En çok da Mayıs gelince düşünüyorum bunları. Gürültüler, bahar tellallığı, tefekkür sirenleri gibi doluyor kulaklarıma... Hissediyor musun sen de fotoğraflarda yaşadığımı?

Geliyor musun ey kalbim?

Gözlerimde bahar taşımak istediğim insanlara yürüyorum. Ağzımda kupkuru bir müjde ile bekliyorum kapılarında, omuzlarımda vuslat hikâyeleri ile... Ayaklarımda âdil bir memleketin tozlarını saklıyorum. Dişlerimde “o şarkıya özenip söylenecek mısraları” kovalıyorum belki de. Hiç sormuyorsun, bu değerde bir gidiş kaç patlar sürgüne?

Anlıyor musun ey kalbim?

Tüm mutsuzları kurtaracak, ertesi günün hortlaklarıyla boğuşacak bir karar dileniyorum. Gökyüzünden kaçışları serbest bırakacak gerçek bir karar... Öyle kusurlu, öyle yamalı ki aklım; doymak bilmeyen hüznüm, boynu eğilmez tasam ve yakama yapışmış umutsuzluğum... Öyle derinden ve iç karartıcı ki benim meselem, susmakla sınıyor sözlerimi... Anlıyor musun ey kalbim, örtü başımdan uçtu, taşan bir akıntıya karıştı zaman....

